

Slovenska zveza na Švedskem

ISSN 1651-8292

Informativno

GLASILO

INFORMATIONSBLADET

Zima/Vinter 2004

Št./Nr 9 Letnik/Årgång 3

Slovenska riksförbundet i Sverige

I
N
F
O
R
M
A
T
I
V
O
N
S
B
L
A
D
E
T

*I n f o r m a t i v n o
G L A S I L O*

Informativno GLASILO / INFORMATIONSBLADET

Št. / Nr 9 Letnik / Årgång 3

Izdajatelj / Utgivare: Slovenska zveza na Švedskem

Slovenska riksförbundet i Sverige

Naslovna slika / Uppslagsbild: Ozadje/Bakgrund: Web

Oktet Planika 13. 11. 2004 ob 30-letnici društva Planika, Malmö

Foto: Olga Budja, Helsingborg

VSEBINA

INNEHÅLL

Uvodna beseda	3	Inledningsord
Slovenska zveza	4	Slovenska riksförbundet
Novice iz Slovenije	5	Nytt från Slovenien
Vaša pisma	6	Era brev
Novice iz društev	11	Föreningsnytt
Naša cerkev	31	Vår kyrka
Zanimivosti	38	Bra att veta
Reportaže	40	Reportage
Arhiv	46	Arkiv
Naslovi	48	Adresser

Glavni in odgovorni urednik/izdajatelj — Huvudredaktör/ansvarig utgivare:
Avguština Budja (-stina)

Člana redakcije - Redaktionsmedlemmar

Jožef Ficko / Ciril M. Stopar Tehnični urednik/Tekniker: ***Zvonko Bencek***

Naslov uredništva: **Augustina Budja**
Hantverkargatan 50
261 52 LANDSKRONA

Tel. 0418– 269 26

Elektronska pošta/ E-post: **budja @bredband.net**

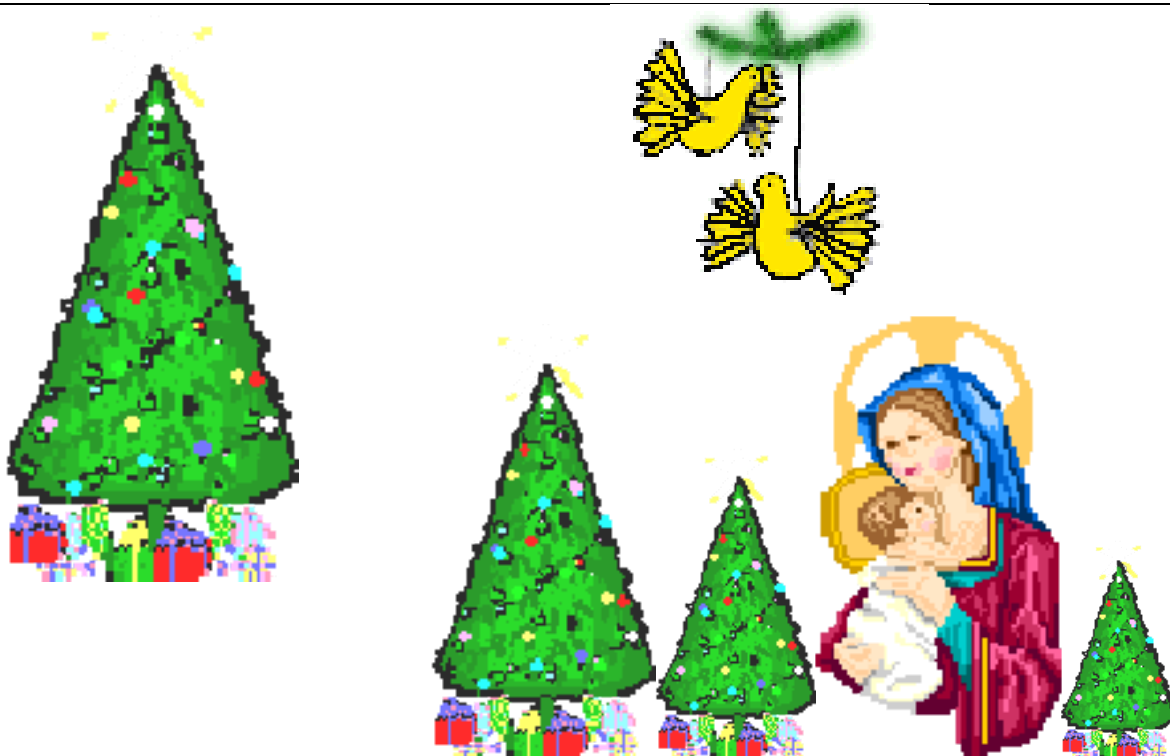
Prispevke pošljite na zgornji naslov do 15. februarja, 2005

***Skicka era bidrag till Informationsbladet senast
den 15 februari 2005***

Leto 2004 zapira svoja vrata. Smo na pragu NOVEGA LETA 2005. Še prej pa bomo na Švedskem slavili prihod sv. Miklavža ter praznik sv. Lucije, katere švedski lik so vzljubili majhni in veliki.

Nato so pred nami božični prazniki, ki nam vsako leto prineso kaj lepega. Tudi letos upamo, da bo tako.

Še naprej se oglašajte s svojimi prispevki za naš skupni časopis na Švedskem in pomagajte s povezovanjem Slovencev na Švedskem ter z ohranjanjem slovenske pisane besede. Za to številko je nekatere članke lektorirala Danni Stražar, ki nam v uredništvu večkrat priskoči na pomoč.

**UREDNIŠTVO INFORMATIVNEGA GLASILA ŽELI
SVOJIM BRALCEM
MIRU IN SREČE OB BOŽIČNIH PRAZNIKIH TER
ZDRAVJA V PRIHODNJEM LETU!**

*Spančkaj, ne joči, Jezušček mili,
Spančkaj, ne joči Jezušček ti.
V sanjice zlate sladko zatisni
Dete prelepo trudne oči,
Spančkaj, ne joči Jezušček ti.*

*Jezušček spančkaj, srčece moje
Tudi pri tebi spati želi.
Mamica draga, sveta Devica
pesem ti poje, da te uspi.*

Slovenska ljudska

-stina

Predsednik ima besedo...

V oktobru in novembru smo uspešno slavili okrogle obletnice v Olofströmu in Malmöju. Švedskemu občinstvu smo na olofströmskem trgu predstavili Slovenijo, tudi na 18. Slovenskem srečanju je bilo slovenskega kulturnega programa za poln lonec, tako da bomo duševno nasičeni za nekaj časa.

V sredini novembra je imela Slovenska zveza sestanek, kjer smo pregledali dosedanje delo, se pogovorili, kaj moramo v bodoče bolje storiti in podali smernice dela čez zimo do spomladi, oziroma do naslednjega občnega zбора, ki bo nekje v mesecu

aprilu.

Prav tako smo organizirali seminar bodočih arhivarjev, na katerem so prisotni izvedeli marsikaj novega ter obenem ugotovili, da bo to precej trd oreh za nas.

Pred nami so božični prazniki in življenje nam bo morda bolj mirno potekalo. Tudi sv. Miklavž se vsako leto oglasi s svojimi darovi med našimi otroci v slovenskih društvih, kjer se je ta stara slovenska navada trdo ukoreninila med nami. Novo leto že trka na vrata, sneg bo s srebrno odejo prekril pokrajino. Čeprav bo to zimo pritisnil tudi mraz in nam tudi zdravje ne služi več tako kot nekoč, moramo vseeno upati, da bo naslednje leto še bolj veselo, polno zdravja in da bomo radi prihajali v slovenska društva. Kajti prijateljstvo, srečanja in veselje do društvenega dela izpopolni marsikatero urico tudi tistim, ki bi bili sicer osamljeni in brez prijateljev.

Mi se bomo potrudili, da boste dobivali na dom slovensko besedo in obdržali nujno kulturno vez z našo in vašo ljubljeno domovino.

Seminar bodočih arhivarjev

V novembru smo izvedli prvi seminar bodočih arhivarjev v Malmöju. Prisotnih je bilo 14 udeležencev iz sedmih slovenskih društev. Izdali in razdelili smo brošuro: »**Priročnik in vodnik** za arhivarje v slovenskih društvih na Švedskem.« Vemo, da je med vami še nekaj zainteresiranih za arhivarsko delo, zato vas pozivamo, da se prijavite, da vas uvrstimo na seznam, tako da vas bomo naslednjič poklicali na nadaljevalni seminar za arhivarje in da vam pošljemo brošuro, da se boste seznanili s pojmi, kaj je to *dokumentarno gradivo* in kaj je *arhivsko gradivo*. Prav tako bomo to brošuro poslali tudi v tista slovenska društva, ki niso bila prisotna na seminarju.

Priročnik smo izdali zaradi potrebe po urejenih arhivih v slovenskih društvih. Od enajstih slovenskih društev ima samo pet društev svoje društvene prostore. Društveni prostori so važni ne le zaradi zbiranja članov v njih, oziroma zaradi raznih aktivnosti, ki jih imate v njih; še posebej so važni tudi zato, ker v njih hranite razno dokumentarno in arhivsko gradivo.

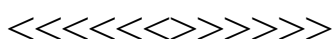
Prav zaradi tega potrebujemo enega oziroma dva arhivarja v vsakem društvu, ki bosta odgovorna za urejevanje društvenega arhiva. Prav tako pa potrebujejo ti bodoči arhivarji pomoč vseh članov društva, še posebej tam, kjer nimate več društvenih prostorov in je dokumentarno in arhivsko gradivo pri članih oziroma posameznikih, ki so v teh 30-ih letih delali v upravnih odborih slovenskih društev. Bodoči arhivarji morajo imeti zaupanje ljudi, da bodo lahko dobili ta dokumentarni in arhivski material in ga prekopirali, skenirali, prefotografirali oziroma kako drugače zabeležili.

Prijavite se, kajti čas teče in pomembno je, da zabeležimo zgodovino slovenskih društev na Švedskem, ki bo zelo pomembna za naše potomce.

NOVOLETNO VOŠČILO
Vesele in zadovoljne božične praznike
Srečno, uspešno in zdravja polno
Novo leto 2005

vam želi
UO Slovenske zveze na Švedskem

Vprašalnik za kronologijo slovenskih društev na Švedskem ter za življenjepise posameznikov, ki želijo sodelovati s svojimi zgodbami pri naslednji knjižni izdaji. Vprašanja naj bi vam služila kot pomoč pri razmišljanju in pisanju člankov.

- **Kdaj ste prišli na Švedsko?**
- **Kaj ste delali, s čim ste se ukvarjali?**
- **Morebitno delo v društvu, (v katerem?)**
- **Zbirka fotografij iz društev in privatnih (slike skeniramo in vrnemo)**
- **Predstavitev slovenskih samostojnih podjetnikov**
- **Podatki o šolstvu (dopolnilni pouk)**
- **Povratniki - Kako smo podoživljali samostojnost Slovenije?**
- **Kako smo na Švedskem doživljali osamosvojitve in vojno v Sloveniji?**
- **Literarni prispevki (pesmi, zgodbe, reportaže, debate, drugo)**
- **Občutki in doživetja ob vstopu Slovenije v Evropsko Skupnost (EU)**
- **Kronološki zapisi društva**
- **Kronologija Slovenskih srečanj v Vadsteni in drugo**

Za vaše sodelovanje se lepo zahvaljujem. Dopise pošljite na naslov uredništva ali po e-pošti: budja@bredband.net do januarja 2005, lahko pa tudi prej.

Augustina Budja

Novice iz Slovenije

Predsednik vlade Janez Janša je minuli torek javnosti razkril imena svoje ministrske ekipe, ki po njegovih besedah predstavlja optimalni rezultat pogajanj in usklajevanj med koalicijskimi partnericami ter v danih razmerah najboljšo možno ekipo. Kandidati so: Dimitrij Rupel za zunanjega ministra, Dragutin Mate za notranjega ministra, Gregor Virant za ministra za javno upravo, Andrej Vizjak za gospodarskega ministra, Marija Lukačič za ministrico za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, Vasko Simoniti za kulturnega ministra, Milan Zver za ministra za šolstvo in šport, Andrej Bručan za ministra za zdravje, Andrej Bajuk za finančnega, Lovro Šturm pa za pravosodnega ministra, Janez Drobnič za ministra za delo, družino in socialne zadeve, Jure Zupan za ministra za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo, Karel Erjavec za obrambnega ministra, Janez Podobnik za okoljskega, Janez Božič za prometnega ministra in Darinka Mravljak za ministrico brez listnice za lokalno samoupravo in regionalni razvoj.

Ministrske ekipe koalicija ni izbirala po kvotah, pravi Janša, zato v koalicijski pogodbi ni delitev resorje po strankah, kot je bilo doslej običajno. Če bo kateremu izmed članov vlade prenehal mandat, bo koalicija uskladila drug predlog za njegovo mesto. Ker je v predlogu ministrskih kandidatov le en minister oz ministrica brez listnice (za regionalni razvoj), bo po oblikovanju strateškega sveta za ekonomijo in reorganizaciji nekaterih vladnih služb Janša verjetno predlagal še ministra brez listnice, ki bo odgovoren za

razvoj. Predlagani ministrski zbor sicer sestavlja sedem doktorjev znanosti, štirje magistri in pet kandidatov z univerzitetno izobrazbo. V ekipi je 14 moških in dve ženski, povprečna starost je 49 let. Štirje kandidati, in sicer Lovro Šturm, Gregor Virant, Dragutin Mate in Marija Lukačič, niso člani nobene izmed koalicijskih strank, poudarja novi premier.

Kandidati za nove ministre so se parlamentarnim delovnim telesom predstavili minuli ponedeljek in torek, konec tedna pa se je o novi vladni ekipi odločal državni zbor. Sicer pa bo moral vsak kandidat za ministra pred imenovanjem podpisati etični kodeks. Zapisali so ga že v program strokovnega sveta Slovenske demokratske stranke.

Slovenski parlament 2004 (IT 2004)

Poglejmo si nekaj poudarkov koalicijskega programa za področje gospodarstva in nekaterih drugih javnih politik.

Koalicija med drugim ugotavlja, da članstvo v EU, vstop v ERM 2 in poznejši prevzem evra kot skupne valute v letu 2007 prinašajo številne ekonomske prednosti za Slovenijo, predstavljajo velike izzive in določajo stvarni okvir ekonomski politiki na vseh področjih. Nujna naloga je zato povečanje konkurenčnosti in prilagodljivosti našega gospodarstva. Med prednostne cilje na tem področju je razvoj podjetniškega okolja, liberalizacija trga dela, postopen in pregleden umik države iz gospodarstva, boljše predpise in zmanjševanje administrativnih bremen. Koalicija si bo prizadevala tudi za povečanje davčne discipline, to je: rednega in pravilnega obračunavanja in plačevanja davkov ter odkrivanja, odpravljanja in kaznovanja kršitev. Na področju javnih financ bo najprej ugotovila dejansko finančno stanje javne porabe in premoženjsko stanje države. Na tej osnovi bo pristopila k nadaljnjemu izboljševanju davčne ureditve.

Na področju bančništva bo koalicija podpirala zdravo konkurenčnost, ki bo v interesu potrošnika; zagotovila bo pogoje za čim večjo stopnjo konkurenčnosti na področju zavarovalništva. V tem sklopu koalicijske pogodbe so predstavljene še prioritete na področju energetike, elektronike komunikacije, prometa, kmetijstva, gozdarstva, prehrane ter varstva okolja. Vladne stranke se bodo zavzemale tudi za krepitev lokalne samouprave in nadaljnjo decentralizacijo države. Za enega od temeljnih ciljev so si zadale zmanjšanje razlik v razvitosti med regijami. Predvidele so nekatere ukrepe za zmanjševanje brezposelnosti, družinam naklonjeno davčno in stanovanjsko politiko. Glede obsega zagotovljenih pravic do zdravstvenih storitev postavljajo za izhodišče, da se ta ne sme zmanjšati. Za pokojnine se zavezujejo, da se bodo dosledno usklajevale z rastjo plač. Za nalogo si med drugim postavljajo še zmanjševanje sodnih zaostankov, zmanjšanje števila zaposlenih v civilnem delu državne uprave, na področju šolstva pa napovedujejo, da bodo pozornost namenili vprašanju vzgoje, spodbujali spremembe učnih načrtov in pospešili razvoj zasebnega šolstva.

Nova vladna koalicija v podpisani koalicijski pogodbi na področju zunanje politike med drugim obljublja nov začetek v odnosih s sosednjo Hrvaško, ki pa ga pogojuje s hrvaškim upoštevanjem "zgodovinskih dejstev in okoliščin", kot je celovitost Piranskega zaliva. Nova vlada namerava poglobiti tudi sodelovanje z ZDA in razmišlja o vključevanju Slovenije v mednarodne projekte v zvezi z reševanjem obstoječih in morebitnih novih kriznih žarišč. V letu 2005, ko bo predsedovala Organizaciji za varnost in sodelovanje v Evropi OVSE, pa bo Slovenija kot članica EU in zveze NATO v OVSE nastopala kot dejavnik zблиževanja različnih stališč in podpirala širitev evro-atlantske skupnosti na območje okrog Črnega morja. Koalicija se zavezuje, da bo skrb za Slovence v zamejstvu in po svetu integralni del slovenske zunanje politike, saj skupaj s Slovenijo predstavljajo skupni slovenski kulturni prostor. Vlada naj bi tako pripravila krovni zakon o odnosih s Slovenci zunaj meja

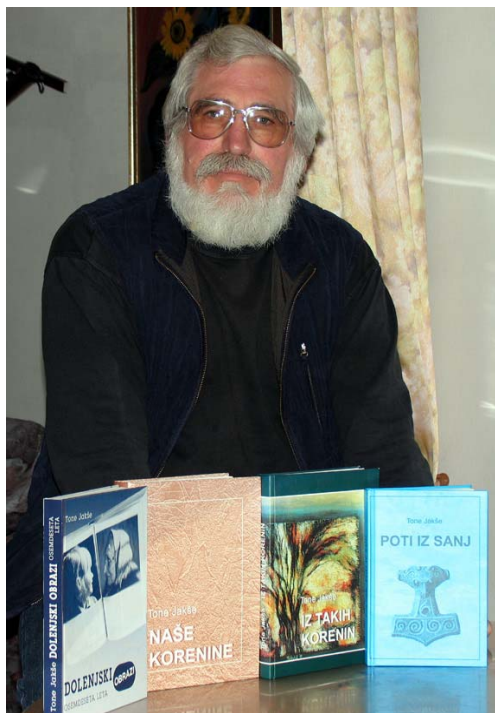
Slovenije, ki naj bi zagotovil jasno in čvrsto pravno podlago za sodelovanje s Slovenci v zamejstvu in po svetu ter za financiranje njihovih struktur in dejavnosti. Koalicija napoveduje tudi nekaj sprememb zakona o državljanstvu, ki bodo Slovcem omogočale lažjo in hitrejšo pridobitev državljanstva. Zavzemala se bo še za stalno formalno sodelovanje Slovencev v zamejstvu in po svetu pri oblikovanju tistih vladnih aktov in programov, ki jih zadevajo.

Vir: **IT Radio Ognjišče 2004 -stina**

OB 10-LETNICI Radia Ognjišče Slovenci na Švedskem iskreno čestitamo in želimo še obilo uspehov in dobrih oddaj. Vsem zaposlenim voščimo vesele BOŽIČNE PRAZNIKE IN SREČNO NOVO LETO 2005 ter vas preko uredništva Informativnega Glasila na Švedskem lepo pozdravljamo! -stina

PISMO IZ SLOVENIJE

Razmišljanje ob krvavicah, kislem zelju in cvičku...

... pa ob starih prijateljih, se dopolnim, ko mi ta naslov ob pogledu na bogato obloženo mizo postane že čisto domač. Včeraj sem po telefonu govoril z Gusti, urednico tega glasila, da bi zvedel kako priti do švedske slovnice, ki jo je pred kratkim izdala, končalo pa se je tako, da sem ji obljubil napisati to pismo.

In danes smo tu: Lojze, Rada, Frida, Niko in jaz. Sedimo v gostilni Vovko na Ratežu pri Novem mestu in uživamo ob domačih dobrotah. Jutri bo Martinovo, mi pa smo že danes dostojno proslavili njegov god. Gledam jih, kako kramljajo in se poskusim spomniti, katere so tiste vezi, ki so nas tako usodno povezale, da jih čutimo še sedaj, po treh in več desetletjih. Saj prihajamo vendar iz različnih koncev Slovenije, smo različnih starosti, izobrazbe in poklicev, pa verjetno tudi različnih političnih prepričanj, čeprav o tem nismo nikoli čutili potrebe govoriti.

Prva vez, ki je skupna vsem petim, je Švedska. V šestdesetih letih prejšnjega stoletja nam je postala druga domovina. Rada, Frida in Niko so pristali v Uppsali, Lojze in jaz v Stockholmu. Kmalu zatem smo ustanovili

Slovensko društvo v Stockholmu. To je bila druga vez. Uredili smo si Slovenski dom, kjer smo se videvali, se poveselili z rojaki in si tako lajšali domotožje. To je bila tretja vez. Poleg teh jih je še nekaj, ki vežejo mene osebno na vsakega izmed njih.

Prva na Frido in Nika, ki ju poznam najdlje. Bilo je nekega sivega decembrskega dne leta 1967, ko je potniški vlak drvel skozi zasneženo Nemčijo proti jugu. Sedel sem tiho v kotu z rahlo priprtimi očmi in se delal nezainteresiranega za ves svet okoli mene. Pa kaj bi, nemščine, ki je žuborela vsenaokrog tako ali tako nisem razumel. Potem pa... ali se ni med to neskončno nemško žlobudranje prikradlo tudi nekaj slovenskih besed? Bolj pozorno sem prisluhnil in potem začudeno pogledal. Res, ob oknu je stala ženska in moškemu zavzeto nekaj kazala v zasneženi pokrajini, ki je hitro bežala mimo: "Glej, tam nekje sem bila pa jaz rojena!" Hitro sem skočil pokonci. Ne, niso bile sanje! Tako sem se seznanil z rojakoma Frido in Nikom. Ona je iz Krške vasi, on iz Brežic. Poročena sta in trenutno živita na Švedskem. Za zimske praznike se peljeta domov v Krško vas. Ona je bila res rojena v Nemčiji, kamor je bila med drugo svetovno vojno izgnana njena družina. Ko vlak drugo jutro ustavi v Ljubljani, smo že dobri znanci. Nekaj let pozneje se spet srečamo v Slovenskem domu. Takrat sta tam že tudi Rada in Lojze. Mnogo prijetnih uric smo preživeli skupaj. Zdaj sta Frida in Niko Perkman upokojena in živita spet doma v Krški vasi.

Lojze Hribar je bil rojen v vasi Veliko Črnelo pri Muljavi. On je bil včasih predsednik Slovenskega društva v Stockholmu, jaz pa tajnik. Bil je tudi predsednik koordinacijskega odbora slovenskih društev na Švedskem, jaz pa urednik Našega glasa, glasila za Slovence na Švedskem. Potem je on postal predsednik zveze jugoslovanskih društev na Švedskem in pozneje član parlamentarne komisije za probleme priseljencev na Švedskem, jaz pa sem se preselil nazaj v Slovenijo. Tako sva se za dlje časa razšla. Srečala sva se spet, ko so se Slovenci iz Švedske v okviru Švedsko-slovenskega društva začeli organizirano srečevati v Sloveniji. Brez Lojzeta seveda ne bi bilo nič.

Rada je Vrhnica. Skupaj s sinom Bojanom in možem Edom Pišlerjem je pogosto prihajala v Slovenski dom. Prenekatero kulturno prireditev sva skupaj organizirala. Bila je tudi dragocena sodelavka v uredništvu Našega glasa. Učiteljji so bili vedno rožice za vse in pri

društvenem delu so vedno imeli dela na pretek. To seveda vem iz lastnih izkušenj, saj sem bil prvi učitelj slovenskega jezika na sobotni dopolnilni šoli materinščine v Stockholmu. To je bilo še v začetku sedemdesetih let. Nekaj let za mano je skrb za slovenščino prevzela Rada. Sedaj je invalidsko upokojena in živi spet na Vrhniki.

Od leve: *Tone Jakše, Frida Perkman, Lojze Hribar, Rada Pišler in Niko Perkman, jeseni 2004*

Od peterice v naši družbi je le Lojze še vedno na Švedskem, sicer pa jih je od Slovencev, ki smo v glavnem tja prišli v šestdesetih letih prejšnjega stoletja, velika večina tam tudi ostala. Jaz sem se vrnil med prvimi. V drugi polovici osemdesetega sem pričel delati pri Dolenjskem listu v Novem mestu. To je bila moja prva zaposlitev v Sloveniji, saj sem bil še študent, ko sem odšel od doma. Čeprav je bilo splošno znano, da ima švedska družba, od koder sem takrat prihajal, po razvitosti najmanj dvajset let prednosti pred slovensko, delati nikakor ni bilo enostavno. Zlasti vodilni so mi dali večkrat vedeti, da prihajam iz gnilega kapitalizma in da nimam pojma o delavskem samoupravljanju. To me je osupnilo in navdalo z dvomi vase. Spomin na pristne in poštene medsebojne odnose, ki sem jih bil vajen z delovnih mest na Švedskem, je že skoraj zbledel, ko se je vse skupaj zrušilo. Potem so se isti, ki so bili prej do mene nezaupljivi, v surovi kapitalizem z veliko vnemo vživeli, zlasti mentalno. Meni ni bilo treba dolgo gledati te preobrazbe. Sredi osemdesetih sem zbolel in bil kmalu invalidsko upokojen.

Zdaj so bile spet volitve, a se ne pogovarjamo o njih. Toliko švedskega duha je še ostalo v nas. Politika je intimna stvar vsakega posameznika, zakaj bi z njo zastrupljali medsebojne odnose. Šele ko se razidemo in sediva v avtomobilu z Lojzetom sama, me pobara: "Kaj misliš, se bo zdaj kaj spremenilo?"

Vem kaj ima v mislih. Vrtim volan in vmes mu pripovedujem o svojih občutkih: da smo sedaj tudi Slovenci politično dozoreli in da zato ne pričakujem večjih sprememb, zlasti pa ne političnih pogromov in ukinjanja pokojnin. S tem so labilne ljudi samo poskušali prestrašiti tisti, ki so sami imeli slabo vest, pa so se zato z bali vsakršnih sprememb. Mislim, da je bil s tem zadovoljen.

Jesenski mrak jih je pobral, Lojzeta, Rado, Frido in Nika. Tam iz teme pa mežika sveti Martin, čaka na svoj god in se skrivnostno smehlja. Že misel na vinorodne griče in polne hrame v tej polmračni dolenjski pokrajini mu greje srce. Drugo leto se dobimo na Štajerskem, smo se dogovorili.

Pa lepe pozdrave vsem skupaj!

Tone Jakše

Pismo iz Slovenije

Spet se oglašam iz Slovenije, kjer se je medtem nabralo kar nekaj novic.

Seveda veste, da smo imeli volitve v državni zbor in da so se politične barve dodobra premešale. Večino je dobila Socialdemokratska stranka (SDS), ki jo vodi Janez Janša in bo najverjetneje mandatar za sestavo nove vlade. V tem trenutku je še negotovo, s katero od strank, poleg Nsi in SLS, bo šel v koalicijo, da bo imel v državnem zboru absolutno večino. Dobili pa smo že predsednika državnega zbora in sicer je to postal France Cukjati, ki je član SDS.

Dobili smo tudi novega nadškofa, kajti prejšnji, Franc Rode, je odšel na novo službeno dolžnost v Vatikan. Za njegovega naslednika je imenovan dosedanji pomožni škof Alojz Uran, ki slovi kot prijazen in umirjen mož.

Rada Pišler

Po evforiji ob vstopu v EU se je začelo mirnejše in treznejše obdobje. Strahovi, da se bomo Slovenci in vse kar je slovenskega izgubili v konglomeratu Evrope, izginjajo. Namesto tega smo začeli iskati pozitivne slovenske značilnosti, da bi jih lahko predstavili tujim turistom, ki jih je v Sloveniji čedalje več. In katere so le-te?

Raznolika slovenska pokrajina in jezik sta tipično zaznamovala naš narod. Štiri kulturne krajine se odražajo v različnih značajih ljudi, vzorcih vedenja, arhitekture, kuhinje itd. Specifična slovenska pokrajina je na primer kraški svet, iz katerega izhajajo kraški teran, lipicanci, človeška ribica, kraški ovčar in še marsikaj. Za dolensko regijo je značilen cviček. Kozolci so najbolj razširjeni na Gorenjskem in so razviti samo v Sloveniji. Potica je avtohtona slovenska sladica, katere ime se je razvilo iz besede povitica. Iz Slovenije se je razširila po vsem svetu. Tudi kranjska klobasa je ena tipičnih slovenskih jedi, ki so se od nas razširile v sosednje pokrajine.

Slovenci smo bili vedno zelo podjetni. Zelo zgodaj smo sprejeli krščansko vero in v stotih letih zgradili preko 2500 cerkvic. S pomočjo družinskih in prijateljskih krogov smo zgradili toliko hiš, da smo po številu hiš na prebivalca v Evropi na drugem mestu, takoj za Švicarji. Slovenska delavnost je že kar nevrotična. Slovenec ves čas nekaj dela. Ko pride iz službe, začne nekaj delati na vrtu ali okoli hiše. Ko pride na vikend, vseskozi nekaj dela in okopava, namesto da bi počival. Slovenci so nekdaj veljali tudi za poštene in objektivne. Kako je danes s temi vrtilinami je pa težko reči. Cenimo družinske vrednote, smo miroljubni, preudarni in imamo občutek za realnost. Tako trdijo raziskovalci, ki so se lotili raziskovati to temo. Seveda je o tem mogoče napisati še veliko več, a za zdaj naj bo dovolj.

Kako je Slovenija raznolika, se lahko sama prepričam vsakokrat, ko grem s svojo skupino upokojenih učiteljev na izlet. Pred kratkim smo bili v Ilirski Bistrici in njeni okolici ter si ogledovali točke, za katere še nisem slišala: gradišča, ki so jih postavili stari Slovani, ko so se priselili na to področje; tabori, ki so jih prebivalci postavili v obrambo pred Turki; razvaline gradu Kalec, kjer je živel skladatelj Miroslav Vilhar; vasica Prem s svojo cerkvijo in šolo, v kateri je spominska soba pesnika Dragotina Ketteja; turistične kmetije, na katerih pridni gospodarji in gospodinje nudijo svoje pridelke in izdelke; da ne govorim o prelepi pokrajini, ki je kar žarela v jesenskih barvah.

Najbrž sem s tem opisom marsikomu izvabila vzdih domotožja in želje po obisku v domovini.

Saj bodo kmalu božični in novoletni prazniki. Morda vas bo pa potegnilo na obisk domov. Na svidenje torej!

Rada Pišler

Hej, severnjaki!

Iz Šentjurja pri Celju se nam po IT oglašča Štefka Budja

Kot slišimo ste v Landskroni polnem poletu in nastopate tu in tam. Skratka pestro življenje, vmes pa tudi kake male bolečine. Preživeli smo rojstne dneve. Žal smo od takrat vsi malo bolni, neke vrste blažja pljučnica nas davi po celi družini. Nič se je ne moremo otresti in kašljamo kot za stavo, razen Janeza, ki se dobro drži. Dokler bomo kašljali bomo zdravi. Vreme imamo še kar lepo, za danes nam obetajo neko fronto iz severa. Midva menjujeva zimske gume, registrirava avte in popravljava. Dela nama ne zmanjka. Vmes malo zapravljava. Janez je kupil stroj za kidanje snega. Prireditev je pri nas ogromno, povsod same glasbene poslastice.. Situacija se nagiba bolj k cerkvenih vrlinam.

Iz naftalina vlečejo glasbenike, ki so do zdaj bili odrinjeni. Zapihala je nov veter. Upam, da ste drugače dobro. Na sliki v Malmöju v soboto odlično izgledate, verjetno je bilo lepo. Janez ni več spoznal Toma Vitanca. Ste se kaj dogovorili za več sodelovanja s Planiko, da obudite stare čase. Torej lepe pozdrave na sever, pravkar vidim črn oblak, ki nam bo kaj pretresel skozi okno in veter je grozen.

Včeraj smo dobili po pošti iz Landskrone švedske revije in časopise. . Hvala lepa za oboje, veseli me, da malo vidim, kaj delajo vaše znane osebnosti. Nekaterih se še spomnim iz časa najinega bivanja v Landskroni.

Kaj delamo? Vse teče po ustaljenih kalupih. Zdaj nam krojijo običaje ameriški stili. Vsak teden je kak praznik, ki ga je treba proslaviti, seveda kupovati darila in zapravljati. No, naju se to toliko ne tiče, bolj mladine. Včeraj so kupovali na veliko, ker je v nedeljo Miklavž. Potem pa je menda tepežkanje. Pa vaša »švedska« Lucija, menda I3. ali kako. Ker je preveč teh praznikov, menim, da počasi izgubljajo svoj čar.

Vreme imamo toplo, je kar prijetno. Janez spremlja nogometne in rokometne tekme, malo je tudi že rezal na vrtu drevje. Včasih malo zapravljava po trgovinah, toliko, da malo posediva v nakupovalnih centrih. Jaz grem danes na gledališko predstavo, poslušat in gledat neko komedijo od Toneta Partljiča, to se toliko nasmejiš, Janeza pa to ne zanima, pa bo delal božično drevo. Tako si razdeliva svoje dejavnosti. Najin najmlajši vnuk Patrik, imava še Tomija in Simona, je sedaj doma, upam, da je že zdrav.

Ostali so zdaj zaposleni, ko se približujejo božični prazniki. Kaj pa vi? Bosta z Zvonkotom prišla k mamiki za božič? Seveda s knjigo je verjetno ogromno dela, potem pa zadovoljstva na koncu. Lepo se imejte....

Štefanija Budja, Šentjur

MIN FÖRSTA DAG I SVERIGE

Danni Stražar, ki je lektorirala nekatere članke za to št. Informativnega Glasila, je študentka na inštitutu za nordijske jezike, kjer študira Švedski jezik za tujce (Svenska för utländska studerande). Spodaj objavljamo eno od njenih krajših nalog, ki jo je predala svoji profoksi na univerzi v Lundu.

Jag har funderat mycket på vilken dag jag skulle kunna berätta om för er, för jag kom visst ofta på besök till Sverige. Jag har bestämt mig för att tala om min allra första dag i Sverige.

Det var en kall vinterdag i början av februari för många år sedan. Den dagen kommer jag själv inte riktigt ihåg, därför berättar jag det som jag fick veta av mina föräldrar. Då föddes jag på BB-avdelningen på Södertälje sjukhus. Mamma sa att jag bara vägde 2700 gram och var en liten söt tjej, men tyvärr var jag för liten så blev jag skickat till Stockholm, där jag låg i inkubator i 10 dagar. Mamma kom förstås till Stockholm varje dag och ammade mig.

För mina föräldrar var min första dag den dagen då jag kom hem till vår lägenhet i Södertälje. Detta var min första dag i Sverige

bland många andra senare, när jag kom på besök till Sverige. Men med denna dag kan de andra inte jämföras, anser jag.

Danni odlično igra kitaro in tudi odlično poje

OCH VAD JAG SKA GÖRA DEN FÖRSTA DAGEN NÄR JAG KOMMER HEM?

Jag saknar många av mina vänner och de saknar mig också, så min första dag, när jag kommer hem, ska jag springa runt och hälsa på alla mina vänner. Vi har redan bestämt att vi ska fika någonstans, det finns många mysiga caféer där jag bor. Vi ska dricka cappuccino, som är mycket billigare i Slovenien än här i Sverige, sitta där länge och berätta för varandra vad som hänt oss under de sista månaderna. Det är förstås inget speciellt med det som jag ska göra den första dagen, men jag tycker att det är härligt att ha vänner, som man kan umgås med och som jag aldrig kommer att mista, oavsett var jag bor. Vänskap försvinner inte så lätt.

Danni si s svojim sproščenim pristopom do otrok z lahkoto pridobi njihove simpatije. Na sliki se igra z vnukoma Jelke Karlin v

Landskroni – Sofijo in Augustom Karlin oktobra 2004.

Danni Stražar, Landskrona och Domžale

Novice iz Slovenskega doma, Göteborg

Spoštovano uredništvo!

Rade bi vam samo napisale, da smo "vesele babice" iz Göteborga počaščene, da smo v zadnjem glasilu popestrile naslovno stran, saj vemo, da vVaše uredništvo prispe veliko lepih slik.

Slovenski Dom

V soboto, 11. septembra, smo kot člani Evropske skupnosti praznovali Slovenski dan v Astridsalen. Misijski svet in člani Slovenskega doma smo se ob tem praznovanju odločili postreči tudi s slovenskimi jedmi. Večer smo začeli z mašo, ob tej priložnosti sva se z Andrejo Lomšek oblekli v gorenjski narodni noši. Po končani maši sva z Andrejo pri izhodnih vratih ponudili (slika 1) kruh po slovenskem receptu, Jože pa je s

harmoniko izvabljal zvoke slovenske glasbe.

Zenon je na prostem (slika 2 spodaj) pripravil vroče ognjišče za kranjske klobase, v kuhinji (slika 3 na naslednji strani).

pa so pridne roke pripravile kisló zelje, krompirjevo solato in za vegetarijance tudi dobro zelenjavno juho. Veliko ljudi je po maši prišlo v dvorano, kjer smo vse te dobrote servirali.

Vzdušje je bilo prisrčno, s pesmijo in plesom pa smo želeli predstaviti našo lepo domovino.

Ob kavi smo lahko poskusili potico, rogljičke, torto in druge dobrote. Z obrazov tamkajšnjega župnika Görana Degena in našega dobrega pevcá, gospoda Zvoneta, smo lahko razbrali, da sta zadovoljna z

večerom in obiskom.

Hvala vsem, ki ste se potrudili v kuhinji, za šankom in vsem, ki ste ta večer popestrili s smehom in dobro voljo.

20. in 21. novembra bo v Katoliški šoli božični bazar, na katerem bodo med drugim prodajali knjige, porcelan, pecivo in drugo raznovrstno hrano ter imeli srečolov. Naše pridne članice so se sestajale vsako drugo sredo in ročno izdelovale božične voščilnice, sveče iz čebeljega voska, školjke na kamnih iz Dupleškega obrežja, majhne in velike božičke in še veliko drugega. Denar od vse te prodaje bo prav prišel, saj je namenjen šolam za šolske potrebščine v *nerazvitih državah (tretje världen)*.

Na zadnjem sestanku UO SD smo se odločili, da bomo poskusili ponovno organizirati izlet v Slovenijo. Ta naj bi bil v jeseni, več o tem še v društveni pošti.

Silvestrovanje bo tako kot lani v Göteborgsrummet in to kot "knytkalas", seveda če bo dovolj prijavljenih. Letos bomo brez harmonikaša, ta bo žal delal.

Občni zbor SD bo v soboto, 22. januarja 2005 ob 16. uri v Göteborgsrummet.

Kakšno bogastvo je, kadar je človek zdrav, zmožen voziti avto in biti neodvisen od drugih. Pri meni so postale bolečine kolka sčasoma neznosne. Na srečo so mi v bolnišnici zamenjali kolk, zdaj je na vrsti domača rehabilitacija. Moje gibanje je omejeno, saj potrebujem veliko pomoči in srečen sem, kadar pozvoni na vratih in pride kakšen znanec, ki je prišel pokramljat. Še posebej sem bil vesel članice Slovenskega doma, ki mi je prinesla lep šopek cvetlic in voščilo ob okrevanju. Slovenski dom je pozoren do svojih članov in ob takšnih priložnostih znajo to tudi pokazati. Hvala za cvetje in voščilo in oglasite se, če le imate priložnost.

Zvonko Veble

Leto se počasi izteka, nekateri smo dosegli svoje cilje drugi ne, morda jih bodo v prihodnosti.

Vsem članom slovenskih društev želimo zadovoljen in srečen Božič. V novem letu 2005 pa veliko zdravja in uspehov pri društvenem delu.

Za upravni odbor SD

Marija Kolar

'Simon Gregorčič'

Slovensko društvo v Köpingu

obstaja že preko 30 let. V začetku društvo ni bilo registrirano pri tukajšnji občini. Leta 1972 je bil izvoljen prvi upravni odbor, društvo pa tudi registrirano in sicer kot slovensko društvo "Simon Gregorčič". Društvo smo ustanovili zato, da bi se lažje sestajali in organizirali večja srečanja, zabavne in kulturne prireditve, saj smo vse to pogrešali tukaj, v tej novi deželi. Po ustanovitvi društva smo kar kmalo začeli z zabavnimi prireditvami, na katere smo povabili slovenske rojake od blizu in daleč. Na teh prireditvah so nam igrali tukaj ustanovljeni slovenski ansambli, vse zabave pa so bile uspešne in ta srečanja so za vse ostala nepozabna.

Kasneje je društvo začelo organizirati tekmovanja v balinanju z drugimi slovenskimi društvi širom Švedske, veliko pa smo igrali sami in ob tem pekli na žaru, se zabavali in uživali v lepi naravi. Tudi moški pevski zbor smo imeli vrsto let, zdaj pa ga žal nimamo več.

Še vedno imamo srečanja v društvenih prostorih kjer igramo šah, kartamo, gledamo slovenske filme, otroci so imeli tudi pouk slovenskega jezika. Žene imajo šiviljske krožke, moški pa branje razne literature. Še vedno radi prihajamo skupaj in doživljamo veliko dobrega in veselega, kar nam bo za vedno ostalo v spominu. V poletnih mesecih smo največkrat zunaj v naravi in sicer pri predsedniku društva na Husti, ki leži malo izven Köpinga. Predsednik ima tam svoj lepi dom, kamor rad povabi člane društva - ven iz mesta na deželo. Pravzaprav smo se že od vsega začetka sestajali na Husti, zato je lahko rečemo, da je društvo tu tudi vzcvetelo in se kasneje razvilo do današnjega.

Preko leta društvo organizira tradicionalna srečanja kot je praznik dan žena in prvi maj, za Binkošti pa se udeležimo tudi slovenskega srečanja v Vadstena, kjer sodelujemo pri slovenski maši, po maši pa še na družabnem večeru, na katerem so ponavadi prisotni tudi gostje iz Slovenije.

Slovensko društvo 'Simon Gregorčič' je danes majhno društvo, a vendarle držimo skupaj in še vedno delamo, le tistih velikih zabav ni več toliko, kot jih je bilo nekoč, ker se za takšne zabave pač rabi veliko ljudi in tudi volje, te pa nam žal primanjkuje. V okviru društva še vedno nadaljujemo z našimi tradicijami in zabavami.

Društveni lokal imamo blizu centra, lokal ni prav velik pa vendarle zadostuje, da se v njem dobivamo vsako soboto. Imamo dežurno listo, na kateri so imena članov in datumi, tako da vsak ve, katero soboto je kdo dežuren. Leta je potem odgovoren, da se lokal pravočasno odpre, poskrbi za kavo in še kakšno aktivnost sobotnega večera.

Srečujemo se tudi med tednom in sicer: ženski krožek ob sredah, moški pa ob četrkih. Radi se srečujemo in radi zapojemo ob zvokih harmonike, ki jo igra predsednik društva Alojz Macuh ter se skupaj poveselimo. V tem lokalu preživimo veliko skupnega časa, saj so to navade, ki smo jih nekoč prinesli iz domovine, vsak iz domačega kraja in želimo si, da tako tudi ostane.

Praznovanje 50. obletnice člana

Dragota Arih iz Köpinga

8. 10. 2004

Bilo jo v soboto popoldan, 8. oktobra 2004. Zbrali smo se v velikem številu v prostorih društva »Simon Gregorčič« ter nazdravili slavljenču Dragotu Arih ob njegovi petdeseti obletnici življenja. Vzdušje in veselje, ki smo ga doživeli, zagotovo ne bo pozabljeno. S šopkom rožic in z lepimi željami smo bili zbrani, mu čestitali ter

zaželeli še vrsto zdravih, srečnih in veslih let. Najlepša voščila in želje so mu segle globoko v srce. Na njegovem obrazu se je videlo, v naših srcih pa čutilo, kako mu je bilo lepo z družbo, ki je bila zbrana okoli njega na ta sobotni večer.

Z veseljem je prisluhnil vsem voščilom, eno izmed teh je bilo tudi voščilo vseh nas, članov društva, ki se je glasilo takole:

Sanje mladosti
naj vedno
živijo,
In naj krasijo
življenje vse
dni.

Nikdar zavedno naj ne zbledijo,
Upanje v srečo naj vedno živi.

So lepe stezice a najlepša je ta,
ki te vodi do hišce, kjer je
slavljenec Drago doma.

*»Kolikor kapljic, toliko let, Bog ti daj na svet živet«,
se je slišalo velikokrat peti,
seveda z vinom, s katerimi smo nazdravljali in je pomagalo,
da je beseda tekla vse lažje in boljše.*

Besede naj namreč povedo, da nam je bilo lepo.

*Dragotu se najlepše zahvaljujem za
skrb, trud in delo, v spominu naj ostane
vse, kar smo lepega preživeli v okviru
praznovanja njegove petdesete
obletnice.*

Piše predsednik društva

Alojz Macuh

**ŽELIMO VAM VESEL BOŽIČ
IN SREČNO NOVO LETO 2005!**

Razmišljanja ob nekem jubileju...

Pretekli november je praznovala Planika iz Malmö-ja trideseto obletnico ustanovitve. Prireditev je sicer imenitno uspela, vendar je pravi čas, da se zamislimo nad bodočnostjo ne le Planike temveč tudi vseh slovenskih društev na Švedskem.

Problem je seveda podmladek. Ali je še kdo ki verjame, da bo katero od le-teh društev praznovalo tudi 40. jubilej? Komajda, saj mladih z redkimi izjemami ni in ni na spregled. Razlog za to je seveda v tem, da vsi mi ki sedimo v upravnih odborih, tem ljudem ne znamo ponuditi nečesa kar bi jih zanimalo. In kaj jih zanima? Prav gotovo ne naše tarnanje ali naše nostalgичno predajanje starim spominom, razprave o lepih?? starih časih, kateri so nam tako ljubi in v tako živem spominu, da hitro preidemo na njih, četudi v nekem trenutku niso predmet pogovora.

Težava zase je tudi ta, da si mladi Slovenci neredko najdejo partnerje kakšne druge narodnosti, ki razen svojega materinega obvladajo v najboljšem primeru le še švedski jezik, ki sčasoma prevlada. Če so tu še otroci, je stvar jasna – družina komunicira švedsko in je za svojo narodno skupnost izgubljena. Tolažimo se s tem, da na te razmere nimamo tako rekoč nobenega vpliva, vse prepuščamo tokom dogodkov. Jaz pa razmišljam...

Na pikniku pred leti; danes jih srečamo le redko....

Foto Jožef Ficko

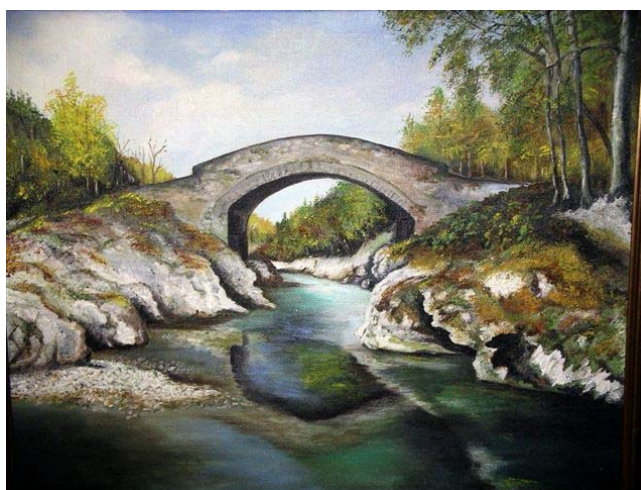

Pred štirimi leti sem v Sloveniji srečal postavnega človeka, upokojenega marinskega biologa, Američana pri šestdesetih čigar ded, sicer Slovenec, si je odšel služiti kruh v Ameriko že davnega leta 1884. Ded se je sčasoma poročil z neko Francozinjo, si ustvaril družino in se naselil na Aljaski. S sorodniki v Sloveniji ni imel nobenega stika, njegov vnuk, moj znanec Jim Kramberger pa je vedel le, da je bil ded rojen nekje v Slovenskih goricah na Štajerskem. Jim je trdil, da ne bo imel duševnega miru, dokler si ne bo čisto na jasnem glede svojega izvora, hotel je srečati tudi svoje sorodnike. Da ne bom preveč dolgovezil naj povem, da se mu je to posrečilo. Sedaj se pridno uči slovenskega jezika, ob zadnjem srečanju letošnjo jesen pa mi je že znal povedati da se, kadar je v Sloveniji, počuti »kot riba v vodi« nič več »as fish in the water« kot je to rekel še lani.

Ugotovili ste že, zakaj sem v svoja razmišljanja vpletel zgodbo o Jimu. Mi sami lahko poskrbimo, da si našim zanamcem ne bo potrebno brusiti pet, kot je to počel Jim Kramberger.

Predsednica društva Planika, predsednik Slovenske zveze, Bojana Cipot iz slovenkega veleposlaništva v Stockholmu, Andrej Pagon na harmoniki ter orkester Toma Vitanca s hčerko Bebo in vnučko Luise

Ivanak Franseus z vnučkoma ter slika Darinke Berginc, ki je razstavljala na proslavi 30-letnice Planike

Jožica in Nada Cvenk

Ela Vitanc

Zvonko Bencek

Oktet Planika pod vodstvom Ivota Likarja (13. 11. 2004)

Po kulturnem programu je tekla zabava pozni v noč.

*Foto:
Ciril
Stopar,
Olga
Budja
ter
Zvonko
Bencek*

Sestre Budja nastopajo...

Zahvale zaslužnim članom Planike

Družba iz Landskrone

Ob koncu še nekaj besed o Planiki: jubilejna proslava gotovo ne bi uspela tako kot je, če ne bi bilo vseh Vas – gostov od blizu in daleč. Hvala Vam! Hvala nastopajočim, ki so nas zabavali, hvala vsem, ki so nam na kakršenkoli način pomagali. Prijetno je biti odbornik v društvu, ki ima takšne člane kot Planika.

V soboto, 11. decembra bodo naši najmlajši v Planiki srečali Dedka Mraza, v petek, 31. bomo silvestrovali, 15. januarja pa na občnem zboru izbrali nov Upravni odbor.

Dobrodošli, pridite tudi Vi!

JoF

Piknik in srečanje starejših Slovencev v Barnakälla

*Slovenska društva
čestitajo za 30-letnico
društva Slovenija v
Olofströmu ter
pozdravljajo
predsednika Cirila*

Stoparja in vse navzoče
Tudi letos se nas je
kar precej zbralo na
obnovljenem
počitniškem domu pri
Bromölli. Novi
lastniki lokacije in
počitniškega doma
gradijo tri lesene
okrogle bazenčke, v

katerih se bodo lahko ljudje "skuhali" v vroči kipeči vodi, ne glede na letni čas, tako poleti kot pozimi. Lokacija tega doma je zelo primerna za manjše veselice ali konference, saj je sredi gozda, le kilometer oddaljena od jezera, prav zato so obnovili tudi sobe v gornjem nadstropju, ki sprejmejo 16 gostov. Sprehajalne steze kar vabijo ljudi na sprehode in obiranje gozdnih sadežev.

Dan smo proslavili z obveznim skupnim kosilom, nato pa smo se odpravili na sprehode po gozdu in se udeležili kviza, kjer smo poskušali odgovoriti na postavljena vprašanja, ki jih je pripravil naš mladi Andreas Holmersson. Sprehod nam je vzel kar precej časa, po njem pa smo nato pregledali odgovore in ugotovili, da si je prvo nagrado priboril naš slovenski duhovnik Zvone Podvinski. Podelili smo več tolažilnih nagrad, tako da je bilo čimveč sprehajalcev zadovoljnih.

Na proslavi 30-letnice društva v Olofströmu so razstavljale umetnice slikarke svoje slike. Na fotografiji pozirajo med direktorico Urada za Slovence po svetu Jadranko Šturm Kocjan ter slovensko veleposlanico v Stockholmu Darjo Bavdaž Kuret. V sredini Ciril Stopar

Pohvaliti moramo naše kuharje- peke in naše kuharice, ki so pripravile kruh, solato in pecivo.

Še posebej smo se razveselili obiska naše članice iz Maribora, Klavdije Rener. S seboj je imela tudi svojega partnerja in prirastek družine, hčerko Leo, kateri so želeli prav si držati. Otroci so se igrali na otroškem igrišču, nekateri starejši pa so se podili za nogometno žogo. Prevladovalo je balinanje, ki je v našem društvu zelo priljubljeno. Peli smo in se pogovarjali do poznega mraka.

Izmenjava daril obeh županov – občine Olofström Margarethe Olsson in občine Medvode Stanislava Žagarja

Drugi dan smo se udeležili sv. maše v Olofströmu, nato pa smo se za kratek čas zbrali v društvenih prostorih. Večini ljudi

se je zelo mudilo, kajti istočasno je v mestecu Kallinge potekal veliki letalski miting, ki je privabil na tisoče ljudi iz cele južne Švedske, tako da smo na poti domov večkrat obtičali v dolgih kolonah.

Nas, ki stanujemo v Kallinge, ta miting ni prav zanimal, kajti živimo le kilometer stran od vojaškega letališča, tako da nam hrušč letalskih motorjev neprestano razbija glavo in takšne mitinge smo si

že večkrat prej ogledali.

Predstavniki slovenskih društev pozdravljajo s cvetjem

ZAHVALA

< Direktorica Urada za Slovence po svetu, ga. Jadranka Šturm Kocjan, pozdravlja

Danni Stražar med nastopom

UO KD Slovenija se zahvaljuje vsem obiskovalcem iz ostalih slovenskih društev. Prav tako se zahvaljujemo našim članom, ki so zvesto obiskali predstavitev Slovenije na olofströmskem trgu in se nato v zelo velikem številu udeležili obletnice društva in slovenskega srečanja.

Zahvaljujemo se našim pokroviteljem iz občine Medvode in našemu pobratenemu društvu KUD Oton Župančič iz Sore za prelepe, nepozabne kulturne nastope. Prav tako se zahvaljujemo vsem sponzorjem iz Slovenije in Švedske, ter soorganizatorjem: Uradu RS za Slovence v zamejstvu in po svetu, Slovenski zvezi na Švedskem, Veleposlaništvu RS v Stockholmu, občini Olofström, ABF v Olofströmu in Blekinge Läns Bildnings förbund. Prav tako se zahvaljujemo ansamblu Vesele Štajerke za prijaznost in za nastope.

Takole so obiskovalci uživali ob prijetni glasbi orkestra »Vesele Štajerke«

Največja zahvala pa gre vsem našim članom, ki so nam nesebično pomagali vse štiri dni v Olofströmu. Več kot štirideset jih je bilo, ki so pomagali urediti dvorano, delali v dvorani med proslavo, pospravljali dvorano do petih zjutraj, pripravili pecivo in hrano, organizirali likovno razstavo in srečanje v društvenih prostorih, organizirali izlete, pripravili kulturni program in nastopili.

Kot predsednik društva sem zelo ponosen na vas, da ste tako nesebično pomagali, kajti niti v sanjah nisem pomislil, da boste tako trdno stali ob strani upravnemu odboru društva. Dragi prijatelji, prisrčna hvala!

***Napovadovalca
kulturnega programa
proslave 30-letnice in
Slovenskega srečanja v
Olofströmu 3. 10. 2004***

IZLET V MALMÖ

V sredini novembra smo si najeli avtobus in se odpeljali na izlet k SKD Planiki v Malmö, kjer so tudi praznovali 30. obletnico ustanovitve društva. Pravzaprav smo vrnili obisk društvu v Malmö, s katerim dobro sodelujemo že nekaj let. Kot je rekla predsednica Planike Ivanka Franseus, nam ni težko sodelovati, ker sva oba doma iz iste občine pod Snežnikom. Avtobus je

krenil na pot že ob treh popoldne iz mesta Kallinge, kajti pot je bila zelo dolga preko Olofströma, Näsuma, Bromölle in potem naprej v Malmö.

Kulturni program je bil lepo izpeljan, pa tudi glasba Toma Vitanca s hčerko je privlačila za ples

Predsednik SZ Ciril Stopar in predsednica Planike Ivanaka Franseus se zahvaljujeta Bojani Cipot, ki ji v decembru 2004 poteka mandat.

SKD Planika je bila tudi gostitelj sestanka upravnega odbora Slovenske zveze in seminarja bodočih arhivarjev iz slovenskih društev. Na ta način smo organizirali precej veliko prireditev in to vse na

enem mestu, s tem pa tudi zmanjšali stroške Zveze, kajti denarja ni več na razpolago toliko kot ga je bilo v prejšnjih časih. Pokrovitelj seminarja je bil Urad RS za Slovence v zamejstvu in po svetu.

Svečana obletnica je potekala s čestitkami in govori ter podeljevanjem diplom, nato pa je stekel kulturni program, kjer je nastopal pevski zbor Planike, trio sester Budja, harmonikaš Andrej Pagon

iz Planike in vnukinja Toma Vitanca, ki je ta večer poskušala razveseliti slovenska srca v Malmöju. Po večerji smo plesali in se zabavali. Znano je, da Olofströmčani radi kupijo veliko srečk, kar smo

dokazali že na Slovenskem srečanju v Olofströmu, zato smo tudi tokrat odnesli s seboj vse glavne dobitke.

Oktet Planika nastopa ob 30-letnici slovenskega društva Slovenija v Olofströmu, dne 3. 10. 2004

Precej ljudi se je zbralo na veselici in veseli smo, da smo ponovno bili skupaj in se poveselili, kajti marsikateri so ugotovili, da smo zmeraj starejši in bolj utrujeni ter šibkega zdravja, toda polko in valček še vedno radi zaplešemo.

Delovni člani Planike so vložili precej dela, da je

bilo vse tako dobro organizirano in veseli so bili dobrega obiska.

Mi smo se šele ob pol dveh odpravili na pot domov, polni dobrih vtisov in utrujenih nog, zadnji od nas pa smo domov prišli šele nekaj pred peto uro zjutraj.

SREČNO V NOVEM LETU

Članom in bralcem glasila želimo vesele, blagoslovljene božične praznike in srečno ter zdravo Novo leto 2005.

UO KD Slovenija, Olofström

Ciril M. Stopar

PLAN DELA V DECEMBRU 2004

Sobota, 11. decembra 04

Olofström, društveni prostori,

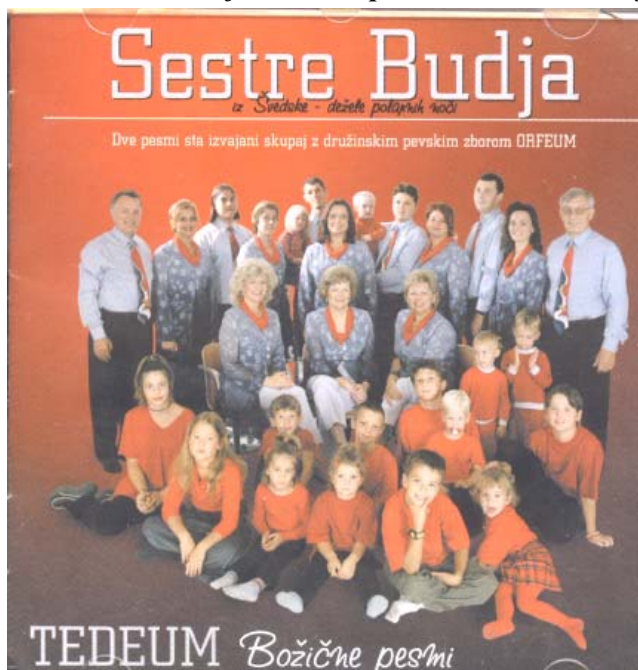
Sv. Miklavž pride med otroke.

Praznovanje božičnih praznikov in uspešnega leta.

UO KD Slovenija

Orfeum 2000, posnetek za sodelovanje na videokaseti GLASBENI MOSTOVI

Fotografija TEDEUM prikazuje sodelujoče na zgoščenki BOŽIČNIH PESMI 1999, desno – otroci pod vodstvom Olge Budja v snemalnem studiu v Malmö 1999. Spodaj – sestre Budja na obisku pri mami v Prlekiji 2000, kjer sta jih obiskala Igor Podpečan producent pri Zlatih Zvokih ter glasbenik Marko Bezovšek z družinama. Desno – CD Večernice 2004.

Foto: Matjaž Koncilja, Sandgren & Petersson, Gusti Budja, Lotta Karlin in drugi

Prva adventna nedelja 2004, »skyltsöndag«

Otroci so radi skupaj, 2000

Na nedavnem obisku pri Mariji Horvat, ob dobrem prigrizku in sproščenem pogovoru nam je bilo prijetno. Na sliki: Terezija Dolničar, Gabrijela Karlin, Marija Horvat in Zvonko Bencek, foto Gusti Budja

Od teh poskočnih korakov je minilo že nekaj časa, ki so zarezala globoke sledove na naše slovenske vrste v Landskroni na Švedskem, kajti vseh na fotografiji iz enega ali drugega vzroka ni več med nami

Företagsrock v Landskroni, dne 3. 12. 2004, med publiko, v komisiji in

**med zmagovalci
tudi Slovenci**

»Bagshopsbois«, zmagovalna glasbena skupina (od šestih), na orgljah (drugi od leve) Matej Bencek, v komisiji njegova sestra Dora Tuomainen (slika zgoraj desno) Spodaj: v pričakovanju na glasovanje in rezultat

Peter Molin in Hannu Tuomainen

Matej Bencek in Danni Stražar

*Vesetje nad zmago
Matejeve skupine se je
»navijačem« bralo iz
lic*

Na sliki z leve: Dora Tuomainen, Gusti Budja, Zvonko Bencek ter Niklas Solve.

Posnetki iz predvečera 30-letnice društva LIPA v Landskroni in 15. Slovenskega srečanja 1998, kjer je Landskrono obiskala delegacija iz Slovenske Bistrice ter glasbena in pevska skupina pod vodstvom Naceta Pančiča

Delo v slovenskih društvih je teklo na različne načine, najmočnejše pa je bilo pri članih glasbeno ustvarjanje. Zgoraj levo je ansambel VIKIS ob nastopu 30-letnice društva v Landskroni, desno sestre Perko, ki tudi nastopajo v kulturnem delu programa na 15. Slovenskem srečanju 1998; spodaj vidimo orkester SLOVENIJA ob nastopu v društvu Planika okrog leta 1975 in desno orkester VIKIS v eni od svojih starejših zasedb.

SLOVENSKO DRUŠTVO V STOCKHOLMU

Slovenija v Evropi

Slovensko društvo v Stockholmu je med 13 in 24 oktobrom organiziralo razstavo pod naslovom »Slovenija, nov član v EU-družini«.

Ideja je prišla od Anice Štefanič, ki se je naveličala razlagati svojim strankam kje leži Slovenija, da je razlika med Slovenijo in Slovaško in podobno. Taka vprašanja se seveda zastavljajo pogosto tudi nam drugim. Zato smo se v upravnem odboru odločili da razsvetlimo temo in predstavimo našo domovino švedski javnosti. Edini realističen način da v kratkem času in z omejenimi sredstvi uresničimo nas namen je bila razstava.

Veleposl. Darja Bavdaž Kureš, Pavel Zavrel in Sven Kinnander

Organizirati tako predstavitev v Stockholmu ni enostavno. Prvi problem je bil kje dobiti razstavni prostor. Le-ti so tukaj neverjetno dragi in poleg tega zasedeni pol leta naprej. Končno se nam je posrečilo v Mestni knjižnici v Solni zagotoviti odgovarjajočo dvorano in to celo brezplačno. Na razpolago so nam dali tudi steklene omare in drugi razstaven material ter skladiščne prostore. Take prilike da uveljavimo Slovenijo enostavno nismo smeli zgrešiti!

Prostor smo razdelili na tri oddelke.

- Zgodovina Slovencev od kralja Samota do osamosvojitve.
- Opis našega društva in Slovencev na območju Stockholma
- Slovenija kot samostojna država.

Toda kaj razstaviti? Mi nimamo v naših »zalogah« primeren razstaven material. To smo rešili tako da smo vseeno vzeli kar smo imeli, nekaj smo za to priliko naredili sami, nekaj pa sposodili od članov in od tukajšnjega Slovenskega veleposlaništva.

Sven Kinnander in slovenski predstavniki

Za opis našega društva je odgovarjal Adi Golčman, Pavel Udir pa ga je ilustriral s svojimi fotografijami. Zgodovinski del smo krili s tem da smo prekopirali v A3 formatu določene odlomke iz spisa Radota Omote. Spis je bil tudi podlaga za brošuro »Slovenien, ny medlem i EU-familjen«, ki smo jo dali izdali prav za to priložnost. Je v švedščini in je še vedno na razpolago v našem društvu. Pomoč pri predstavitvi samostojne Slovenije smo pa dobili kot rečeno od našega veleposlaništva. Izrezki iz švedskega tiska so opisali vojno za

osamosvojitvev.

Suhi podatki sami ne privlečejo gledalcev. Polovica je še manjkala. Zato smo priključili našega kiparja Jočeta Stražarja da nam je v dveh vitrinah predstavil svoja dela. Župnik Zvone Podvinski je posodil svoje fotografije z motivi s Štajerske. En meter visoka lutka v

narodni noši pa se je smehljala pri vhodu. Ena vitrina je pa imela za temo Slovenija kot dežela vina, druga pa literarni stiki med Švedsko in Slovenijo.

Razstavo je odprl prvi človek občine Solna, Sven Kinnander. Za njim nas je pozdravila naša veleposlanica Darja Bavdaž Kuret. Otvoritve 13. oktobra se je udeležilo precej rojakov, tudi takih ki jih običajno ne vidimo. Ponudili smo potico in osvežujoče pijače.

Lahko se pohvalim, da nismo trpeli tudi najmanjše poškodbe eksponatov. Nobenih raztrganih lepakov ali ukradenih fotografij. Celo šopek nageljnov, ki je stal v vazi ves čas, je bil nedotaknjen.

Za mene je bila ta razstava skoraj življenjska izkušnja. Brez sodelovanja številnih članov pa seveda ne bi šlo. Bilo je veliko več dela kot se je dalo videti vnaprej, vendar sem vesel da nam je uspelo. Mogoče bomo navdušili še katerega rojaka za podoben projekt...

Prästkragar av Gojko Gasperut

Galerija "Bonum" v Solni

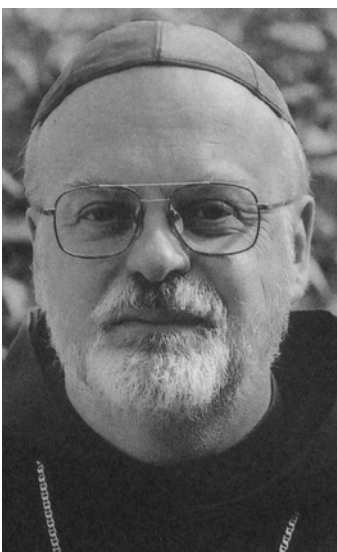
ima že nakaj časa razstavo močno handikapiranih umetnikov ki ustvarjajo z usti in nogami. Najlepše delo na razstavi po mojem mnenju je slika slovenskega umetnika Gojka Gasperuta, pod švedskim naslovom "Prästkragar". Gasperut je po podatkih rojen v Selu in se je ponesrečil pri plavanju. Slika stane 20 000 kron in je približno 110 X 100 cm velika. Če koga zanima o umetniku kaj več, lahko poizve na www.amfpa.com.

Zgornji članek o razstavi in podatke o risarju nam je preko slovenske dopisne mreže *lipovlist* na Švedskem poslal rojak **Pavel Zavrel** iz Stockholma. (2004)

NAŠA CERKEV

VÅR KYRKA

Čestitke škofu Andersu Arboreliusu ob duhovniškem srebrnem jubileju

Na praznik Marijinega rojstva je Anders Arborelius, katoliški škof na Švedskem s somaševalci in verniki praznoval srebrni mašni jubilej. Dopoldan je bila slovesna sv. maša v cerkvi Vår Frälsare v Malmö, zvečer pa je bila slovesnost tudi v Stockholmu. Čestitkam ob srebrnem mašnem jubileju se pridružujejo slovenski rojaki na Švedskem ter želijo škofu Andersu potrebnega zdravja in Božjega blagoslova, da bo mogel v tej severnoevropski deželi še naprej potrjevati brate v veri.

Spoštovani g. škof Anders, naj vas dobri Bog živi še na mnoga blaga leta!

Voščijo slovenski rojaki na Švedskem

Slovenski večer v Göteborgu

Slovenski rojak Jože Benigar je član Župnijskega sveta župnije Kristusa Kralja v Göteborgu. Po njem je tamkajšni župnik Göran Degen povabil Slovence iz omenjene župnije k sodelovanju, oziroma da se predstavijo v župniji. Mnogi so se

spraševali, kako naj bi to izgledalo. Seveda se je potem zgodil dopust in ko se je večina vrnila nazaj na Švedsko, je sledil sestanek Misijskega pastoralnega sveta Slovenske katoliške misije na Švedskem, kjer so se članice dogovorile, kaj »slovenskega« naj bi ponudile, da bo za Švede zanimivo. Predlog je padel: Kranjske klobase, krompirjevo solata, kisel zelje in raznovrstno pecivo ter seveda vino in pivo. Ja, tudi brez žive slovenske muzike ne bo šlo. Tako je bil na ta slovenski praznik povabljen tudi muzikant Jože Zupančič.

V soboto 11. septembra je bila večerna sv. maša, ki jo je vodil župnik Göran Degen. Poleg njega je somaševal tudi slovenski duhovnik Zvone. Prijetno mu je bilo pri srcu, ko je med navzočimi v cerkvi videl tudi gorenjsko narodno nošo. Po sv. maši je harmonikar Jože pred cerkvijo na frajtonarici sprejel navzoče pri sv. maši in jih z muziko spremljal v župnijsko dvorano. Zenon Perovič je na dvorišču medtem že pripravil ogenj, kjer so se na žaru pekle kranjske klobase. Ko so ljudje prišli v dvorano, so jih slovenski rojaki sprejeli z aperitivom in nato so ljudje posedli za mize, kjer so bili postreženi. Praznik se je tako začel. Dvorana se je napolnila in vzdušje je bilo enkratno. Kako bi bilo sploh lahko drugače ob pomoči toliko žena in očetov, ki so postregli s pijačo in jedačo in posebej z muziko ter slovensko pesmijo, nad katero so bili Švedski še kako navdušeni in so s ploskanjem pokazali, da jim je tudi slovenska pesem pri srcu.

Hvala članicam Misijskega pastoralnega sveta, hvala vsem ženam za krompirjevo solato, za zelenjavno juho, za slovenske kruhke in za raznovrstno slastno pecivo. Hvala očetom, ki so poskrbeli za pijačo, gospodinjam, ki so pripravile dvorano in vse navzoče v dvorani skrbno postregle ter tudi vse lepo pospravile za sabo. Hvala vsem, ki so oblekli slovensko narodno nošo, da je bilo še bolj slovesno in še bolj slovensko.

Bogopvni vsem in vsakemu posamezniku, oziroma posameznicam, ki ste s svojo ljubeznivostjo in iznajdljivostjo zares vredno in na visoki ravni predstavili slovensko skupnost v Göteborgu. Vaš slovenski duhovnik je resnično ponosen na vse, ki čutite s Cerkvijo in ste kot Slovenci dejavni v slovenski misiji ali pa v župniji Kristusa Kralja.

30 letnica KD Slovenija iz Olofströma in 18. slovensko srečanje na Švedskem

Kakor se spodobi, se je na tako pomembni jubilej potrebno pripraviti. Nadvse iznajdljivi in delovni Ciril M. Stopar, sedanji predsednik KD Slovenija v Olofströmu je vsa slovenska društva že dolgo prej obvestil in povabil, da se udeležijo tega pomembnega dogodka. Plakati so vabili ljudi po slovenskih društvih na Švedskem k skupnemu praznovanju. Posebej so vabile v Olofström Vesele Štajerke in seveda gostje pobratene občine Sora pri Medvodah na Gorenjskem.

Praznovanje tako častitljivega jubileja se je odvijalo v soboto 2. oktobra. V krajevni dvorani v tem kraju na vzhodnem Švedskem se je že zgodaj pripravljalo na praznovanje. V predprostoru je bila likovna razstava štirih rojakinj in enega rojaka, ki so razstavljali svoja olja na platnu. Slovenski duhovnik je bil prijetno presenečen nad tako lepo razstavo in nad skritimi talenti med rojaki na Švedskem, saj so take razstave bolj redke. Prav tako so si navzoči v predprostoru Folkets hus lahko ogledali fotografije, ki so predstavljale kroniko 30-letnega življenja in dela slovenske skupnosti v Olofströmu. Slovenskemu duhovniku Zvonetu so se ob tej razstavi misli vrnilo nazaj za deset let, ko je takratni Stojan Cotič, skupaj z Upravnim odborom in sodelavci organiziral in izvedel 20 letnico obstoja KD Slovenija v Olofströmu. Takrat je bil slovenski duhovnik Zvone komaj eno leto prisoten na Švedskem, bolj kot ne novinec pri spoznavanju slovenstva na Švedskem. Pa vendar se je tudi to

praznovanje zapisalo v njegovo srce.

Pred dvanajsto uro se je v soboto 2. oktobra 2004 vila povorka gostov iz Slovenije v narodnih nošah od Folkets hus-a na trg v Olofströmu. Vesele Štajerke, KUD Oton Zupančič iz Sore s

folklorno skupino, tamburaškim zborom in dekliškim pevskim zborom so navdušili vse navzoče, ki so se v lepem številu zbrali na trgu. Predsednik KD Slovenija v Olofströmu Ciril M. Stopar je pozdravil goste iz Slovenije in Švedske ter predal besedo gostom. Za zaključek je nastopila tudi švedska folklorna skupina Holje Folkdansgille. Navzoče so pozdravili tudi ga. Jadranka Šturm Kocjan, direktorica vladnega Urada za Slovence v zamejstvu in po svetu, Njena Ekszellenca ga. Darja Bavdaž Kuret, slovenska ambasadorica na Švedskem, županja Olofströma in župan Sore.

Ob 18,30 pa je sledilo slovensko praznovanje v Folkets hus. Slovenski in švedski himni je sledil pozdrav vsem gostom in navzočim. Med drugim je izrekel čestitko KD Slovenija v Olofströmu in nagovoril navzoče v dvorani tudi slovenski dušni pastir na švedskem Zvone Podvinski. Nato je sledil kulturni program, ki je bil izredno bogat, a po mnenju mnogih, ki so prišli na to praznovanje tudi zelo od daleč, je bil program na žalost predolg. Kakor koli, bilo je zares lepo in prisrčno slovensko. Ko so mladi folkloristi, tamburaši in pevke prikazali vse kar znajo, se je začela slovenska veselica, ki je trajala pozno v noč oziroma do jutranjih ur.

Koliko skritega dela in žrtev je bilo v to praznovanje vložena, koliko sodelavcev je bilo potrebnih, da je tekla postrežba in da so bili gostje tega srečanja zadovoljni. Naj vse to pripomore, da bo slovenstvo še dolgo živelo na Švedskem. Čestitke vsem, ki so pripomogli k lepemu praznovanju 30-letnice obstoja KD Slovenija v Olofströmu in 18. slovenskega srečanja na Švedskem, kakor tudi rojakom iz Malmö, ki so se kljub praznovanju naslednji dan udeležili slovenske sv. maše v lepem številu.

vaš Zvone Podvinski

Čestitke novoimenovanemu ljubljanskemu nadškofu in slovenskemu metropolitu Msgr. Alojzu Uranu tudi od slovenskih rojakov na Švedskem.

Slovenci s severne Evrope se še kako živo spominjamo obiska nadškofa Alojza Urana v Vadsteni koncem maja leta 2001, ko je vodil slovesno bogoslužje za Binkošti in uvedel rojake v 40-letnico obstoja in delovanja Slovenske katoliške misije na Švedskem. Njegova neposrednost, preprostost, njegova klana beseda v cerkvi, kakor tudi njegov vesel značaj, ki se kaže v prepevanju slovenskih pesmi in tudi v prijetnem humorju, bosta ostala med našimi rojaki vselej živa. Takrat je bila med nami tudi njegova sestra Pepca in šofer Milan, ki so našli gostoljubje pri Cesarjevih v Göteborgu. Uranovi in Cesarjevi izhajajo namreč iz iste vasi, zato je nadškof Alojz postal tudi birmski boter njihovemu sinu Robertu.

Metropolit in ljubljanski nadškof Alojz Uran (2004 Spoštovani nadpastir Msgr. Alojz Uran, ljubljanski nadškof in slovenski metropolit! Naj dobri Bog blagoslovi vsa vaša pota in ves vaš napor za)

rast Božjega kraljestva med našimi rojaki doma in po svetu. Potrjujte brate v veri, kakor je Jezus naročil apostolu Petru in s svojo preprostostjo ter ponižnostjo nagovarjajte vse ljudi, da se bodo še bolj odločali slediti Jezusu Kristusu. Pri tej

odgovorni nalogi vodenja krajevne Cerkve želimo obilje Božjih milosti, Kraljica Slovencev, brezjanska Mati Božja, Sv. Alojzij, vaš krstni zavetnik, Sv. Brigita Švedska, Sv. pater Pij ter blaženi: Slomšek, Stepinac in Mati Terezija, angel Kalkute, pa naj vas spremljajo na vseh vaših poteh. Obljubljamo, da se vas bomo pri naših srečanjih ob oltarju spominjali v naših molitvah in pri sv. daritvah. Bog vas živi na mnoga leta! To vam iz srca voščimo Slovenci s Švedske.

Jesenske barve na Švedskem

1. Sven Kinnander odpira razstavo

V mesecu oktobru se je zgodilo marsikaj zanimivega med Slovenci na Švedskem, kar bo zanimivo tudi naše rojake, poslušalce RO doma in po svetu.

Sv. maše so bile v mesecu oktobru kar

v 11-ih slovenskih skupnostih. Z ozirom na to, da vedno več naših rojakov potuje v domovino in tam preživi del svojega časa, saj so mnogi že v penziju, je bil seveda obisk v cerkvi pri slovenskih sv. mašah kar zadovoljiv. V jesenskem času se ljudje vračajo nazaj na Švedsko, tako da bodo v prihodnjih mesecih še bolj prijetna srečanja z rojaki pri slovenskem bogoslužju. Tako smo v petek 22. oktobra po slovenski sv. maši v Stockholmu v župnijski dvorani praznovali 84. rojstni dan Dragice Toter. Neverjetno, kako se ga. Dragica dobro drži za svoja leta. Rojaki ji voščimo še

mного zdravih, veselih in srečnih let. Gospa Dragica, naj vas dobri Bog živi na mnoga blaga leta!

Zvone Podvinski, fotografije iz Slovenije

To srečanje z rojaki v Stockholmu pa je bilo povezano tudi z razstavo v mestni knjižnici v centru Solne. Slovenska skupnost je pod vodstvom Pavla Zavrela pripravila ob sodelovanju rojakov iz glavnega mesta Švedske zanimivo razstavo z naslovom: Slovenija, nova članica v družini Evropske Zveze. Od izrezkov iz švedskih časopisov, ki so poročali o slovenski samostojnosti, o 10 dnevni vojni v Sloveniji in o odhodu zadnjega srbskega vojaka iz Slovenije, preko zgodovine Slovenije in zgodovine

Slovenskega društva v Stockholmu, do turistične predstavitve Slovenije, so mnogi obiskovalci mogli doživeti na svojstven način Slovenijo na Švedskem. Pavel Udir je s svojimi fotografijami

predstavil življenje slovenskega društva v Stockholmu, Adi Golčman pa je ob pomoči Rada Omote poskrbel za potrebne tekste, ki so spremljali fotografije in so nagovorili obiskovalce razstave v švedskem jeziku.

Na tej razstavi se je predstavil znani slovenski umetnik Jože Stražar iz Stockholma, ki ima svoj izdelek celo v Vatikanu, saj je bil papež Janez Pavel II. deležen njegovega darila. Svoj talent spreminja v zanimive skulpture, ki jim daje življenje v bronu, tej žlahtni kovini.

Na razstavi so bili tudi drugi zanimivi predmeti, ki so govorili o Sloveniji. Med njimi je bila lutka, oblečena v gorenjsko narodno nošo, pa slovenski kozolec in vinska preša. Zanimivo je bilo tudi to, da ni bilo moč najti prave švedske besede za kozolec, saj Švedi teh zadev v takšnem smislu sploh ne poznajo, ker so klimatske razmere povsem drugačne od klimatskih razmer v Sloveniji. No, kakor koli, naši rojaki so uspeli predstaviti poleg omenjenih predmetov tudi idrijske čipke. Velik zemljevid Slovenije, kakor tudi zemljevid Evrope, v kateri je bila poudarjena geografska lega Slovenije, trije veliki panoji o Sloveniji v angleškem jeziku, ki so jih posodili s slovenske Ambasade, vse to je govorilo o Sloveniji in njenih lepotah, ki jih lahko doživi švedski turist ob obisku »raja pod Triglavom«.

Z razstavo petih fotografij o Sv. Lovrencu na Pohorju ter o cerkvi Sv. Ignacija na Rdečem bregu v omenjeni župniji, se je na omenjeni razstavi predstavil tudi Zvone Podvinski, slovenski duhovnik na Švedskem. Pripravljalci omenjene razstave so dali tem fotografijam naslov: Slovenija v mojem srcu. Razstavo je spremljala drobna knjižica, ki nosi naslov: SLOVENIEN NY MEDLEM I EU FAMILJEN, kar pomeni: Slovenija, nova članica v družini EU. V njej je kratka predstavitev slovenske zgodovine in zgodovina kulturnih stikov s Švedsko. Lepa stvar, ki je še kako dobrodošla v svetu, v katerem živimo, da bi nas tako Švedi bolje poznali. Čestitke vsem, ki so vložili v to knjižico svoj čas in znanje, drugim pa čestitke in zahvalo za denarno podporo!

Hvala vsem, ki so sodelovali na tej razstavi pri predstavitvi Slovenije na Švedskem. Posebej pa hvala Pavlu Zavrelu, Jožetu Stražarju, Adiju Golčmanu, Pavlu Udirju, Radu Omoti, Štefaničevim in vsem ostalim sodelujočim, predvsem vsem obiskovalcem, ki so na svojstven način doživeli Slovenijo, novo članico Evropske skupnosti. Tako naši rojaki iz Stockholma z majhnimi kamenčki sestavljajo lep mozaik o Sloveniji, naši deželi, ki ima čudovita naravna bogastva in enkratne lepote, ki je klimatsko tako zelo pestra, saj je hkrati alpska in tudi panonska dežela, ki ima tudi košček lepe jadranske obale in prelepe vinograde.

Srečanje s slovenskimi rojaki v Eskilstuni je bilo četrto nedeljo najprej pri slovenski sv. maši. Po njej pa je bilo v prostorih pred cerkvijo kratko srečanje, ki so jim sledili pozdravi in nato kosilo pri Mariji Preskarjevi, ki že leta gosti med drugimi tudi slovenskega duhovnika. S kakšno ljubeznijo pripravlja obed in kako prijetno je zaužiti pripravljeno hrano, če so ob njej tudi njeni, kakor npr. sin Franci z ženo Marjano. Gospa Marija, bogpovrni za krščansko gostoljubje!

Popoldan je sledila pot v še eno slovensko skupnost, tokrat v Köping. Tam smo bili zbrani pri sv. maši s prošnjo v srcu za zdravje mame Krescencije Cencke Meglič. Njeni: mož Jože, otroci: Jože in Janko ter Angelca z družino, prav tako pa tudi ostali njeni rojaki iz tega mesta, vsi smo skupaj z dušnim pastirjem Zvonetom goreče molili za njeno zdravje in zanjo darovali sv. mašo s priprošnjo k blaženemu škofu Antonu Martinu Slomšku, da bi ji križ ne bil pretežak in če je taka Božja volja, da bi se ji zdravje ponovno povrnilo. Mama Cencka je prejela tudi bolniško maziljenje med sv. mašo, kar se tukaj na Švedskem med našimi rojaki bolj poredko dogaja. Kako lepo more biti pri srcu njej, ki ostaja čuječa v svojem življenju, kakor tudi slovenskemu duhovniku. Mami Cencki vsi rojaki iz Köpinga, skupaj z duhovnikom Zvonetom voščimo ljubega zdravja ter da bi čimprej okrevala. Vnukinje Suzana in Simona ter Mona in ostali njeni pa naj ji bodo, skupaj z njenim možem Jožetom v pomoč in oporo pri nošnji njenega križa. Srečanje v Köpingu se je končalo pri Mariji in Mariu Bestjakovima, ki sta ponovno izkazala gostoljubje slovenskemu duhovniku. Bogpovrni za prijeten klepet, za dušno in tesno hrano ter za vse lepo, kar sem kot vaš duhovnik doživel pri rojakih v Köpingu.

Zadnja, peta nedelja v mesecu oktobru je pot popeljala slovenskega dušnega pastirja čisto na vzhodno Švedsko, z ene strani obale na drugo, v smeri proti baltiškemu zalivu. Zjutraj sta slovenskega duhovnika v Bromölli sprejela in pogostila Renerjeva. Kratek počitek po dolgi vožnji,

nabiranje nove energije, prijeten klepet in že je bilo potrebno narediti še krajšo vožnjo proti Olofströmu. Manjša skupnost rojakov se je zbrala pri sv. maši. Pred njo so slovenskega duhovnika obvestili Madžari, ki so bili prej pri sv. maši, da je tam umrl neki Slovenec Rudi, ki je živel popolnoma izoliran od drugih in se ni z nikomer srečeval. Lepo je človeku pri srcu, ko vidi, da ljudje vendar poskrbijo za ljudi, ko zvedo, kaj se je zgodilo s pokojnim. Tudi za pokoj njegove duše smo tamkaj prosili in molili. Po sv. maši je sledilo slovo in nato je bilo potrebno na pot v Kallinge, kjer smo se ustavili ob grobu pokojnega Darka Hrabar, ki je umrl prav na tisti dan. Sledil je še obisk groba Jonatana Stoparja, kjer smo se ustavili in molili ter blagoslovili grobek mrtvorojenega, ki je bil tako težko pričakovan. Naj tudi on počiva v miru in naj se veseli v sreči in slavi nebeškega kraljestva. Res ni mogel biti krščen, toda želja Cerkve in njegovih je bila, da bi tudi on bil Božji otrok, kar vsekakor je, kot nas uči naša vera.

Iz Kallinge je pot peljala slovenskega duhovnika v Nybro. Prvič je vozil del poti, ki je vodila praktično ves čas skozi gozdove. Bil je užitek voziti po ozkih cestah, ko si sredi narave. Škoda je le, da človek nima časa, da bi se ustavil in globlje zadihal v naravi. Ob skrbni vožnji je bil naslednji cilj

sorazmerno kmalu dosežen. Slovenska skupnost iz Nybra se je zbrala v tamkajšnji protestantski cerkvi, kjer smo skupaj praznovali Slomškovo nedeljo. Po njej pa sta Truda in Štefan Sorman povabila vse navzoče na večerjo in družabno srečanje.

Izbrana hrana in prijetno vince sta družbo še bolj razveselila. Kaj pomeni družabnost še posebej vedo naši rojaki, ki živijo daleč od domovine. Hvala za gostoljubnost, za slovensko domačnost in slovensko hrano. Prav tako tudi hvala Indofovima za počitek, da zmore slovenski duhovnik naslednji dan ponovno na dolgo pot proti Göteborgu.

Dolge so poti švedskega vagabunda Zvoneta, velikokrat tudi utrujajoče in naporne. Toda dobri Bog ves trud največkrat sproti bogato poplača. Kako lepa je bila jesen, kakšne barve gozdov, neba, oblakov. Zlato listje brez, rdeča zlato zelena barva javorjev, pa paleta barv na bukovih listih, lepota jezer, vse to ima svoj čar, posebej v jutranjih ali večernih urah. Ko ima človek priliko vse to doživljati, more iz srca prepevati: O, store Gud, kar pomeni: O, veliki Bog, oziroma Hvala večnemu Bogu! Vse stvari ga zdaj molite! Stvarniku, dobrotniku, večno slavo zaddonite! Zbori angelski pojo, hvali zemlja in nebo.

Praznik **Vsi sveti** Švedi praznujejo prvo soboto po 1. novembru, nedelja po tem prazniku pa je spomin na duše vseh pokojnih. Tako je slovenski duhovnik skupaj z rojaki v Nybro pri Indofovih daroval praznično sv. mašo na dan Vsi sveti že ob 8. uri zjutraj. Sledila je dolga pot v Göteborg, kjer je bila popoldan ob 16. uri praznična sv. maša. Po njej je sledil obisk pokopališča Kviberg, kjer smo opravili molitve za verne rajne, kakor nas vabi Cerkev, da popoldan na ta veliki praznik molimo in blagoslovimo naša pokopališča.

Po vseh teh srečanjih s slovenskimi rojaki in po vseh dolgih poteh je človek srečen in Bogu hvaležen za srečno pot, za vso varstvo in si želi prijetnega počitka, da more kasneje ponovno na dolgo pot.

Slovenski Dom v Göteborgu v mesecu oktobru in novembru še posebej posveča svoj čas ročnim delom, ki so zelo pestra in zanimiva. Tako pomagajo s svojimi izdelki tudi pri župnijskem Julbasarju (izg. Jülbasar) in se istočasno predstavijo s svojimi lepimi ter praktičnimi izdelki tudi kot narodna skupnost. Kot slovenski duhovnik sem vselej in povsod ponosen na naše rojake, ki so dejavni v slovenskih društvih in istočasno v župnijskih skupnostih. Človeku je lepo pri srcu, ko sliši pohvalo tega ali onega župnika na terenu, ki je vesel tudi slovenskega sodelovanja in pomoči. Hvala vam, dragi rojaki, za vso podporo Slovenski katoliški misiji, kakor tudi vašim duhovnikom na terenu. Vse to govori, da vam ni vseeno, kaj in kako se dogaja s katoliško Cerkvijo na Švedskem. Hvala tudi za solidarnost v obliki cerkvenega davka, saj tako sami podpiramo delovanje naše Cerkve in se tudi tukaj počutimo doma, če smem tako reči. Obenem pa bi rad povabil vse ostale, ki so se oddaljili od Cerkve zaradi cerkvenega davka, da se vrnejo nazaj in tudi oni solidarno podpirajo našo Cerkev. Zdaj vsaj vemo, kam en procent našega bruto zaslužka gre, oziroma kaj se dobrega stori tudi z našo pomočjo.

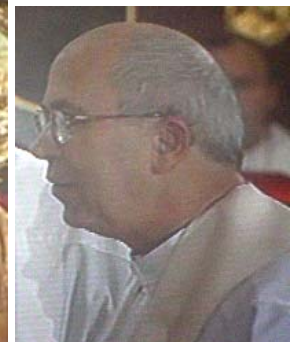
Iz življenja Slovenske katoliške misije na Švedskem je poročal **Zvone Podvinski**

Slovenska maša v Landskroni 5. 12. 2004. Na sliki od leve: Štefan Ivič, Štefka Berg, Justin Hvala, Milena Černec, Magdalena Ivič, Gabrijela Karlin, p. Kristian Sol, Alenka Černec, Danni Stražar in g. Zvone Podvinski. Foto A. Budja

Spodaj: Potrditev novega nadškofa in ljubljanskega metropolita Msgr Alojza Urana v Ljubljani, dne 5. 12.

2004 ter pozdravljajoča bivši nadškof Franc Rode ter bivši slov. duhovnik na Švedskem g. Jože Drolc

Nekateri visoki državni predstavniki in drugi gostje na slavnostni potrditvi najvišjega cerkvenega moža Msgr. Alojza Urana, v Ljubljani, 5. decembra 2004

A. Budja (Digitalna kamera s televizijskega prenosa 5. 12. 2004)

Martinova gos

Praznovanje »martinovega« povezujejo na Švedskem predvsem s pokrajino Skåne. Toda že v 16. stoletju se je pojavilo praznovanje martinovanja tudi severno od Stockholma, v pokrajini Norrland. Ime Martin izhaja iz imena poganskega boga Marsa, Mårten pa je severnjaška varianta imena Martin. Oblika imena Mårten je na Švedskem praktična, ker goduje 11. novembra Mårten, vendar je samo ime povezano s svetnikom Martinom. Martin ima na Švedskem god 10. novembra in takrat se ime povezuje z Martinom Lutrom, ki je dobil ime po svetniku Martinu, ki ga na Švedskem poznajo pod imenom Mårten. Švedi so pretežno protestanti, Slovenci pa katoliki. To pa obenem pomeni, da na Švedskem za

praznovanje martinovega ni toliko pomembno, ali je človek katolik ali protestant, lahko izbira, katerega Martina želi praznovati.

Navada za martinovo jesti pečeno gos je na Švedsko prinesena s kontinenta že v srednjem veku in je bila takrat v navadi pri bogataših. Nek podatek govori o pečeni gosi kot simbolu za martinovo na Nizozemskem iz leta 1171. Eden prvih podatkov o gosji pojedini (*gåsgyllen*) na Švedskem izhaja iz Stockholma leta 1567. Najbrž so bili to nemški rokodelci, ki so s sabo prinesli ta običaj, kajti imeli so navado, da pogostijo svoje vajence in pomočnike s pečeno gosko ravno za martinovo. Običaj je dobil svoje ime »lichtgans, ljusgåås (gos z lučjo), kar naj bi pomenilo, da bo odtlej zaradi slabe naravne jesenske razsvetljave potrebno pri opravljanju poklica svetiti z lučjo. Šele v 19. stoletju je postala pečena gos bolj ljudska praznična jed. Predvsem je bila zelo priljubljena po mestih, kjer so restavracije začele oglašati o gosjem kosilu s **črno juho**. Pred tem je bilo v navadi k pečeni goski servirati mlečni riž ter vložene ribe (*riba trska; polenovka*, ima posebni vonj zaradi trhlosti, *lutfisk*). Martin ima god 11. novembra in kot je v navadi, se martinovo slavi na predvečer. Da za martinovo jemo gosko je najbrž zato, ker so takrat gosi lepo rejene. V zgodnji jeseni so gosi na pokošenem strnišču na polju pobirale raztreseno semenje žitaric, pozneje pa so jih redili še namensko, da bi bile za zakol pred martinovim lepo debele.

Črno juho so h gosji pečenki začeli servirati šele po letu 1850, kot slavnostna jed je pri švedski aristokratiji bila znana že v 16. stoletju. Priprava gre nekako takole: vzamemo gosjo drobovino, kremplje, vrat in peruti (*gåskrås*) ter vse skupaj prekuhamo za juho. Nato dodamo še gosjo kri, lahko tudi telečjo ter začimbe (vino, kis, jušna zelenjava in drugo) in tako dobimo črno juho. Dandanes servirajo večkrat zraven tudi jetrno klobaso ali kuhane jabolčne rezine v črni juhi.

Slovenci na Švedskem so po približno 40-ih letih bivanja v tej deželi prevzeli mnoge švedske običaje, tudi glede prazničnih navad in posebnih jedi. Tako se pogosto dogaja, da na predvečer martinovega pripravijo in postrežejo pečeno martinovo gos (Mårten gåås), morda čisto na švedski način, ali pa po kakšnem slovenskem receptu.

Da danes povežemo Martinovo gos s pokrajino Skåne, je najbrž zato, ker se je tam običaj zadržal do današnjih dni. Svetnik Martin je v letih med 315 in 397 živel v Franciji. Sprva je bil rimski vojščak, a se je spreobrnil, ko je pomagal nekemu revežu tako, da je z mečem razdelil svoj plašč in ga polovico dal beraču. Naslednji večer se mu je prikazal Kristus, ki je na sebi imel Martinovo polovico plašča. Tako je Martin našel Boga in se spreobrnil. Sv. Martin je največkrat upodobljen z mečem, a ne zaradi tega, ker je bil nekoč vojščak, ampak zaradi svoje dobrote, oz. razdelitve svojega plašča revežu. Martin je kmalu postal škof v mestu Tours v Franciji. Že pred tem pa je ustanovil prvi samostan v Galiji ter pozneje še enega v mestu Marmoutier. Sv. Martin je zaščitnik hišnih živali, beračev in vojščakov, zaščitnik vseh zmernih, pa tudi vinogradnikov in gostincev. Njegov god je ravno takrat, ko so gosi lepo rejene in ko iz mošta postane (zrelo) vino. Gostilničarji, ki so bili vedno dobri trgovci, so tudi dan sv. Martina izkoristili sebi v prid in ga določili kot praznik, primeren za pokušino - pečena gos in novo vino.

Prevod in prikaz Augustina Budja, Landskrona., Švedska

Vir: ISBN 91 7108 4746 ter Våra högtider, traditionerna, maten och festerna vi minns (Stockholm, Prisma 2001)

Pepparkakor

850 gr socker
1 1/2 dl sirap
3 dl vatten
525 gr smör
ca 2 kg vetemjöl
1/2 msk kanel
2 msk ingefära
1 tsk nejlikor
3 rivna pomeransskal
1 msk bikarbonat
1 dl konjak

Gör så här:

Koka upp socker, sirap och vatten. Rör därefter ner kryddorna och den i konjaken lösta bikarbonaten.
När blandningen svalnat tillsätts mjölet och degen ska sedan stå svalt över natten.
Kavlas därefter ut till ca 4 mm tjocklek och ta ut bitar med pepparkaksformer.
Gräddas i 175 grader i ca 15 minuter.

Chokladtryffel

ca 20 st.
100 gr mörk blockchoklad
1 msk vispgrädde
1 äggula
1 msk rom

garnering:
kakaopulver

Gör så här:

1. Blockchokladen smältes över ett varmt vattenbad.
Rör därefter ner äggula, grädde och rom.
Låt sedan smeten svalna tills det går att rulla kulor av den.
2. Rulla små kulor och doppa dem i kakao.
Förvaras kallt.

Julkrubba

(IT 2004)

Julkrubban är från början en romersk-katolsk sed. Den har blivit vanlig i Sverige först i vår tid. Ca 1930 infördes

seden att bygga upp julkrubbor i kyrkorna. Det är också ganska vanligt att under julen ha en krubba stående i hemmet.

-stina

Pogovor z Darinko Berginc, likovno umetnico in slikarko.

Risanje mi daje umiritev in ravnovesje v vsakdanjiku in prazniku.

Darinka Berginc pri risanju ene svojih stvaritev; njeni motivi govorijo dovolj jasno...

Darinka Berginc je pravzaprav vsestranski človek. Po domače bi rekli temu, da je »kot ena tavžent

roža«. Ukvarja se z ročnim delom vseh vrst in uživa v šivanju, kvačkanju, vezenju, pletenju in nič manj v kulinariki. Najbolj pa jo vsekakor odlikuje ustvarjanje likovnih del. Riše motive vseh vrst: naravo, živali, ptice, cvetje, tihožitje, portrete, kratka - prav vse jo navdušuje. Še in še bi lahko naštevali.... Tudi sama težko izbere, katera stvar ji je najbolj pri srcu. Vse kar ustvarja, izraža s toplino svoje duše, torej ji upravičeno lahko damo naziv »likovna umetnica«. Navdih dobiva različno. To so posebni dnevi, kadar izbira motive za svoje ustvarjanje. Pri vsem tem ima svetloba velik pomen. Uporablja in kombinira realizem s svojo lastno fantazijo. Čeprav se zadnje čase vsakodnevno ukvarja z likovno

umetnostjo- v svoji posebni sobici - se pritožuje nad pomanjkanjem časa. Darinka se s slikanjem uspešno ukvarja že od otroških let dalje. S svojo družino že kar nekaj let živi v Helsingborgu na Švedskem. Izhaja iz Severne Primorske, Gornje Posočje, rojena je bila leta 1951 na Srpenici v Soški dolini pri Bovcu. Oče, Dragomir Braz, je bil zaposlen kot industrijski delavec, mati Irma, z dekliškim priimkom Berginc, pa v domačem gospodinjstvu. Staršema so se rodili štirje otroci.

Darinka se je ukvarjala z risanjem že v zgodnjem otroštvu. Ima izreden dar opazovanja in upodablja svoja dela s pomočjo fotografskega spomina. Dar likovnega ustvarjanja je prejela od očeta, tako pripoveduje Darinka sama. Pravzaprav je bila od vsega začetka samouk (avtodidakt) in tako je še danes. Vsekakor pa ji je uspelo, predvsem v zadnjih nekaj letih, ustvariti preko sto raznolikih del in motivov različnih velikosti. Kljub temu, da je kot mlado dekle v nesreči pri delu izgubila dva prsta na desni roki, ustvarja vse z desnico in pri slikanju uporablja izredno tanke in fine čopiče. Upodablja v olju, z akvareli, v zadnjem času pa uspešno obvlada

tudi paste. Ustvarja z izredno prefinjenim občutkom tehnike realističnega osvajanja. Vsa zaznavanja usmerja in prenaša z neverjetno natančnostjo. Na platno ali papir nanaša prekrasne kombinacije vseh mogočih barv in kompozicij.

Z Darinko sva se srečali pri njej na domu in prijetno poklepetali. Iz sten nas prijazno vabijo in pozdravljajo zbrani in občudovanja vredni motivi vseh vrst.

Kako bi želela opisati svoj rojstni kraj iz katerega izhajas?

Okolica moje rojstne vasice Srpenice je prekrasna. Narava je razburljivo zanimiva. Obdajajo jo Julijske Alpe, ki jih sestavljajo gore kot so npr. Krn, Kanin, Polovnik in Stol. Teren je nasploh zelo hribovit in gorat. Na Kaninu so smučišča, ki so živahna in pozimi zelo dobro obiskana. Sneg lahko leži tam tudi do meseca julija. Turizem je tako rekoč razvit v precejšnjem obsegu. Razvija se tudi kmečki turizem. Skozi vse leto je na reki Soči možen dostop do kajakaštva, sprehodov, pa tudi do ribolova na Soči. Postrovi iz

Soče so namreč priznana specialiteta. Turizem se še naprej dobro razvija, predvsem v teh zadnjih letih.

Darinka, kako bi opisala svoje otroštvo in odkod navdih tvojega ustvarjanja?

Letos, ko sem sem se že četrto udeležila likovne kolonije, zadnji dve leti v Mostu na Soči, sem imela srečo po tridesetih letih srečati svojega bratranca. Pripovedoval mi je o mojem, danes žal že pokojnem očetu in o tem, da je bil zelo nadarjen slikar v otroških letih. Sama se do sedaj tega sploh nisem zavedala. Moram pa priznati, da sem po nadaljnem, globljem razmišljanju, v to vedno bolj in bolj prepričana. Navdih za likovno ustvarjanje mi je, že v otroštvu, podaril prav oče. Spominjam se tega, da sem kot majhna punčka večkrat sedela očetu na kolenih in sva skupaj risala. Sam mi je upodabljal in risal živali ter izbiral tudi druge teme. Sicer pa je bil oče zaposlen pri podjetju, danes imenovano TKK, kjer je trdo delal vse do svoje upokojitve. Moral je skrbeti za finančno plat družine. Žal najbrž ni imel, ali pa si ni mogel nikoli utrgati tega časa, da bi se sam bolj intenzivno ukvarjal še z risanjem. Naj omenim še to, da je bila tudi očetova mama zelo ustvarjalna. Izdelovala je raznovrstne ročne izdelke in najbrž sem tudi od nje podedovala nekaj teh vrlin.

Moja mama Irma se je rodila v Franciji slovenskim staršem. Stari starši so po prvi svetovni vojni odšli, kot se temu reče, » s trebuhom za kruhom«. Živel so v mestecu Lille, ki leži v osrčju Normandije. Mama je tam dokončala osnovno šolo in obvladala tako francoski kot slovenski jezik. Ko se je začela druga svetovna vojna, je bil njen oče med vojno zaposlen v nemškem rudniku, kjer je med bombardiranjem izgubil življenje. Še pred tem je opozoril mojo staro mamo, da naj se z družino vrne nazaj v Slovenijo, v domači kraj, ker je Nemčija napadla tudi Francijo. Opozarjal je, naj reši družino in sebe pred težko ofenzivo, ki je razgrajala prav v Normandiji. Tako se je stara mama leta

1943 z dvema otrokoma vrnila v Slovenijo, kjer je družino pričakalo težko in trdo življenje. Moja mama se je ob vrnitvi v Slovenijo še izpopolnila v slovenščini in pridobila tudi znanje italijanskega jezika. Kmalu sta se spoznala z mojim očetom in si ustvarila družino. Rodili smo se jima štirje otroci od katerih je prvorojenec žal umrl še kot dojenček, star le en mesec. Sestra Sonja, poročena Trebse, živi s svojo družino v Ljubljani, brat Boris Braz pa je ostal na domačiji, kjer ima tudi družino. Mama, zdaj že nekaj let pokojna, ni bila nikoli zaposlena, temveč je opravljala gospodinjstva dela, skrbela za družino, moža, nas otroke in tudi stare starše. Spominjam se, da smo bili srečna in skladna družina. Želela bi si, da bi starši še živeli, da bi se le-to lahko ponovilo.

Kako dolgo že in kaj najrajši rišeš ter ali imaš izobrazbo na tem področju? Kaj ti pomeni risanje?

Eden od naših družinskih prijateljev je več let prihajal k nam na obiske in obenem rad risal.

Opazovala sem ga ure in ure in kar vpijala vase, kar je ustvarjal. Navdih sem dobivala najbrž tudi takrat. V osnovni šoli sem vedno dobivala kaksna naročila npr. oblikovanje plakatov in podobno. Pravzaprav je bilo risanje vse do dvajsetega leta starosti moj konjiček. Rišem rada vse kar opazim saj imam veliko idej, istočasno pa se tudi sama s tem preizkušam v lastnem razvoju in vidim, da se da napredovati od slike do slike. Veliko stvari je potrebno preučiti preden sem z delom zadovoljna. Interes za risanje je bil pa pri meni prisoten že od vsega začetka. Otroštvo mi je ostalo v lepem spominu, čeprav nismo živeli v izobilju in nisem

uspela priti do študija. Žal nisem imela priložnosti, da bi po osnovni šoli študirala umetno obrt, čeprav sem si to izredno želela. To enostavno ni bilo mogoče že iz ekonomskih razlogov. Tudi oddaljenost od večjih mest, kot sta v tem primeru Nova Gorica ali Ljubljana, je to preprečevala. Po

končani osemletki sem bila povabljena v Francijo k sorodnikom, kjer sem preživela eno leto. Tam sem se začela bolj intenzivno ukvarjati z likovno umetnostjo in obenem leta 1971 dobila priložnost, da sem razstavljala svoja dela v mestecu Lille. Po enem letu bivanja v Franciji sem se ponovno vrnila k staršem. Tudi takrat v naši vasi ni bilo možnosti zaposlitve. Zaradi pomanjkanja industrije smo morale, vsaj večina nas mladih deklet iz naših krajev, v Italijo služiti k različnim družinam. Po

štirih letih bivanja v Italiji sem se vrnila nazaj in se takrat uspela zaposliti v kovinarskem podjetju, današnji Iskri v Bovcu. Nisem bila dolgo zaposlena, saj me je tam doletela nesreča pri delu s stiskalnico. Amputirali so mi dva prsta na desni roki. Tisti čas je za mene skorajda izgubljen,

doživljala sem pretres, saj se je moja bodočnost za nadaljnje delo in ustvarjanje zdela skorajda nedosegljiva. Vrnitev na delovno mesto ni bilo mogoča zaradi poškodovane desne roke in prstov. Sčasoma sem si ustvarila družino, rodila dve hčerki, Ano in Lauro, vendar je po nekaj letih ta družina razpadla. Klub vsemu pa je risanje kot rdeča nit skozi celotno mojo pot in mi pomeni zelo veliko. Upodabljanje na platnu mi daje pomiritev in ravnovesje ob vsakdanjiku in prazniku. Ob slikanju pozabljam na žalosti in težave, ki jih ima vsak človek. Zatopljena sem v platno, ki mi daje moč tudi za druge stvari.

Kdaj in kako te je pot zanesla na Švedsko?

Usoda me je zanesla na Švedsko, ko sem leta 1989 našla ljubezen, spoznala svojega moža Darkota. To se je zgodilo med časom njegovega dopusta v Sloveniji. Zgradila sva nov, skupen dom v Helsingborgu, pred trinajstimi leti pa se nama je rodil tudi sin Andreas. Rad igra nogomet in je prav navdušen nad svojim moštvom tukaj v Helsingborgu. Starejša hčerka Ana je bila ob prihodu na Švedsko stara trinajst let, mlajša Laura pa devet. Obe sta dokončali osnovno šolo in gimnazijo. Ana se je kmalu po gimnaziji odločila, da gre v Anglijo študirat angleški jezik. Spoznala je fanta in se tam z njim tudi poročila. Z možem danes živita v Londonu. Mlajša hčerka Laura je pred kratkim dokončala univerzitetni študij. Sama sem ob prihodu na Švedsko imela devetintrideset let. S tem

bi rekla, da sem prišla že v malo poznih letih in ni bilo lahko zapustiti moje domovine. Nov kraj, nov jezik in okolje, vse to mi je delalo težave, vsaj v prvih letih, pozneje pa sem se živela v to okolje. Ne rečem, da ne pogrešam domovine. Rada grem na dopust, vendar se rada vračam tudi nazaj na Švedsko.

V zadnjih nekaj letih si ustvarila kar preko sto različnih motivov raznih velikosti. Kako ti to uspeva?

Odkar sem pa prišla na Švedsko, sem se sčasoma umirila. Našla sem pravo ljubezen in razumevanje pri mojem možu Darkotu. To je seveda velikega pomena tudi pri tem delu, vendar je trajalo kar nekaj let, preden sem ponovno začela slikati in uspela priti do tehnike, ki jo obvladam danes.

Veliko moralnega vzpodbujanja za moje nadaljnje ustvarjanje sem in še vedno prejemam od naših družinskih prijateljev. Tako sem pred petimi leti po zelo dolgem času začela ponovno slikati. Po večletnem

premoru, četudi imaš dar, izgubis veliko. Slikanje je kot vsaka druga stvar. Pravijo da » delo dela mojstra«. Torej ne smeš izpustiti čopiča iz rok, niti za en dan ne. Dana mi je bila priložnost, da sem se smela v Sloveniji udeležiti likovnih kolonij v letih 2001 v Lipici, 2002 v Štanjelu na Krasu, 2003 in 2004 pa v Mostu na Soči, v izvedbi Slovenske Izselske Maticice. Leta 2002 sem drugim od Turisticnega društva Štanjel prejela odlikovanje za kvaliteto. Veliko vzpodbude sem dobila tudi od mojih mentorjev, ki so priznani umetniki in akademski slikarji, nekateri z mednarodno akademsko izobrazbo, pridobljeno med drugim v Milanu, Sydneyu in Ljubljani. Naj jih naštejem: prof. Bojan Kovačič, ki sicer poučuje likovno umetnost na Univerzi v Ljubljani; vzpodbujala me je akademska slikarka g. Natasa Škof, sicer živeča v Avstraliji, v Sydneyu; pa tudi akademski slikar g. Reni Čopi. Preko teh dragocenih poznanstev in sodelovanja z njimi sem si resnično nabrala novih inspiracij. V istem obdobju sem večkrat razstavljala svoja dela tudi v Helsingborgu. Nazadnje pa sem

razstavljala ob 30. jubileju slovenskega kulturnega društva Planika v Malmöju.

Načrti za prihodnost?

Vedno sem si želela bližino ljudi in opazovalcev mojih del, dobre in slabe kritike. Le tako se lahko še naprej razvijam v tem hobiju. Prav tako mi ne pomaga, če delam in ustvarjam brez uveljavljanja pri širši publiki. Poleg tega bi bilo zame ekonomsko dobrodošlo, če bi mi uspelo bolj uveljaviti moja dela na prodajnem trgu. Želim si srečati večjo publiko, mogoče celo v Sloveniji, srečati amaterske in akademske umetnike ter z njimi izmenjati izkušnje pri ustvarjanju. Želim si v Slovenijo, morda v Ljubljano, kjer bi smela predstaviti celotno zbirko svojih del. Iščem pota, kako bi mi to v prihodnosti uspelo. Hvaležna sem za to, kar mi je narava dala in želim uveljaviti ta dar, ki mi izpolnjuje tudi vso preteklo življenje, ki ni bilo vselej takšno, kot ga upodablajo moje slike.

Slike in motivi: Risarka Darinka Berginc, Helsingborg

Tekst: Olga Budja, Helsingborg (2004)

Fotografije: Ilko Stopinšek, Helsingborg (2004)

Folklorna skupina iz Göteborga pred nekaj desetletji

Spodaj - Vadstena 1998

Gusti Budja z vnukinjo Tanjo, 14 let (2004) Levo: naši očetje, bratje in možje – Janez Budja, Tinko Prevolnik, Avgust Budja in Polde Karlin (Božič 1967).

P. Janez Sodja mašuje v Vadsteni 1974

Levo - 15 let okteta Planika, nastop skupno z oktetom Lipa 1989

Zgoraj - v prostorih Lipa 1980: radi pojemo;

Spodaj - nastop pevskega zbora Lipa,

v Örji, Landskrona: Prva obletnica samostojnosti Slovenije, februar, 1992

Izdajatelj / Utgivare:

Slovenska zveza / Slovenska riksförbundet i Sverige

Box 237, 261 23 LANDSKRONA

Telefax: 0457-771 85 / 031-52 82 96

Predsednik/Ordför: Ciril M Stopar, Tajnik/Sekr: Marjana Ratajc

KK SLOVENIJA

c/o Rudolf Uršič

Norregata 9, 633 46 Eskilstuna

Preds.: Rudolf Uršič, 016-14 45 49

SKD FRANCE PREŠEREN

Box 5271

402 25 Göteborg

Ladislav Lomšek, 031-46 26 87

SD IVAN CANKAR

Box 4009

3009 Halmstad

Preds.: Branko Jenko, 0371-303 15

SKD PLANIKA

V:a Hindbyvägen 18

214 58 Malmö

Ivanka Franceus, 040-49 43 85

SD SIMON GREGORČIČ

Scheelegatan 7

731 32 Köping

Preds.: Alojz Macuh, 0221-185 44

SD LIPA

BOX 649

261 25 Landskrona

Lazukič Andrej, 042-702 69

KD SLOVENIJA

Vallmovägen 10

293 34 Olofström

Preds.: Ciril M. Stopar, 0457-771 85

SLOVENSKO DRUŠTVO STHLM

BOX 832

101 36 Stockholm

Kristian Mlakar, 08-550 65 708

SLOVENSKI DOM

Parkgatan 14

411 38 Göteborg

Preds.: Jože Zupančič, 031-98 19 37

PEVSKO DRUŠTVO ORFEUM

c/o Bencek-Budja, Hantverkarg 50

261 52 Landskrona

Augustina Budja, 0418-269 26

SLOV./ŠVEDSKO DRUŠTVO

c/o Barač, Pårarpsv 37

256 69 Helsingborg

Preds.: Milka Barač, 042-29 74 92

SLOVENSKA KATOL. MISIJA

Parkgatan 14

411 38 Göteborg

Zvone Podvinski, 031-711 54 21

SLOVENSKA AMBASADA

Styrmansgatan 4

114 54 Stockholm

08-54565 885 / 886

VELEPOSL. KRALJEVINE ŠVEDSKE

Ajdovščina 4/8

SI - 1000 Ljubljana, Slovenija

(+386) 01-300 02 70

Tisk / Tryckeri: Tryckhuset; COMAR-PRINT AB, Landskrona